

BONA PAU

Nº. 488 - Any XLI - MONTUÏRI - OCTUBRE 1993

És evident el gran nombre d'activitats de l'Associació de Persones Majors. Al llarg de tots els mesos de l'any celebren un o altre acte extraordinari, complaent així la majoria dels socis. El mes passat 150 persones anaren d'excursió a Galilea (de la qual correspon aquesta bella panoràmica) i unes 200 participaren a la gelatada de final d'estiu.

El PSM denuncia irregularitats administratives a l'Ajuntament i acusa el batle

La gestió municipal i pròpia és contestada pel batle

Del darrer ple municipal cal resaltar:

- La convocatòria d'una plaça de saig
- Millores a la carretera d'entrada al poble pel camp de futbol
- Cap dels acords foren recolzats pels regidors de l'oposició

194 alumnes han començat el curs a l'Escola Pública

L'inici de la restauració d'Es Molí des Fraret prevista per aquest octubre

La jornada de germanor cristiana del Puig esdevingué en assemblea

Sentències del Tribunal de la Inquisició

El Tribunal de la Inquisició de Mallorca (*) va dictar la sentència contra el qui era rector de la parròquia de Montuiri pels fets denunciats i que publicarem el mes passat, com també contra un campaner casat amb una montuïrera que pecà de bigàmia i un montuïrer que afirmava que tenir relacions sexuals amb dones negres no era pecat.

Sentència contra el rector

E vista la dicha información con ordinario y consultores eclesiásticos fue mandado prender. Tuvo con él la primera audiencia a 7 de junio de 1602. Dixo ser sacerdote y rector de la villa de Montuiri, natural de la villa de Selva del dicho distrito, de christianos viejos y de edad de 45 años y que no sabía porqué fuese preso sino porque acostumbraba de curar con una oración heridos y que por ser ensalmos, creía que fuese por aquello. Y que confesándose cierta muger con él, se había llegado tanto a él que se había juntado con su rostro y él la había dicho, tomándola las manos, que para que se llegaba tanto. Pusósele la acusación, negó lo en ella contenido, mandósele dar traslado y nombrósele letrado que le aconsejase y defendiese, con quien habiendo tractado lo que le convino él le había aconsejado que dixese la verdad y así el dicho rector confesó que la acusación decía tantas cosas que podría ser que algunas dellas fuesen verdad, como haber tomado la mano a una hija suya de confesión que nombró y haberla dicho algunas palabras de las contenidas en la dicha acusación y que la hubiese tocado pero que no se acordaba que en el acto de la confesión ni próximamente a ella haber tenido actos deshonestos con alguna hija de confesión más de los que tenía confesados y que otra vez a una mujer la había dicho, estándola confesando, que gustaría ir a su casa. Y con parescer de su letrado concluyó la causa y se rescibió a prueba y habiendo después pedido audiencia dixo que habiendo recorrido su memoria hallaba ser verdad todo lo que la acusación del fiscal decía y que no lo había confesado por estar turbado. Y que se acordaba que confesando a dos mugeres que nombró, las había tomado dos veces las manos y to-

cado el rostro y después, al cabo de algunos días, había tenido cópula carnal con ellas y así mesmo había conocido carnalmente a cinco o seis hijas de confesión y esto al cabo de algunos días después de haberlas confesado, pero que en el acto de la confesión ni proximamente a ella no las había solicitado. Y que había tenido cuenta carnal con otra hija de confesión que nombró en acabándola de confesar. Y siendo ratificados los testigos, se le dió publicación y respondiendo dixo ser verdad todo lo que los testigos decían, y siéndole leída su confesión y las demás por el hechas en presencia de su letrado, con su acuerdo concluyó definitivamente. E visto el dicho proceso con ordinario y consultores eclesiásticos fue acordado que en la sala de la audiencia, en presencia de los dichos consultores y de los rectores y vicarios de la ciudad y de los prelados de los monasterios y de sus compañeros confesores y de los rectores de la isla se le publicase su sentencia y abjurase de *levi* y fuese gravemente reprehendido y fuese privado de confesar hombres y mugeres perpetuamente y fuese recluso por dos años en la parte que le fuese señalada y el primer año de la reclusión no dixese missa y le fuesen puestas penitencias espirituales y pagase 150 ducados. Vio V.S. Ilma. esta causa y mandó se executase, excepto que no se llamasen a la publicación los rectores de fuera de la ciudad. Executose a 15 de noviembre de 1602."

Per pecar de bigàmia

"165. Sebastián Coll. - Alias Coves. Natural de la villa de Campos de aquella isla y habitador en la villa de Ciudadela de la isla de Menorca, trabajador de veinte años porque siendo casado y velado con Cathalina Cerdana, vezina de la villa de Montuiri de la dicha isla de Mallorca, siendo aquella viva se casó con Guillerma Grosera de la dicha villa. Penitencia pública en la Iglesia mayor un domin-

go. Mordaça, coroça, sogà, abjure de levi, açotes ciento, galeras al remo sin sueldo tres años. Calificóse la proposición por herética. Tuvo contra sí de la proposición un testigo y de los matrimonios nueve. Negó haber dicho la proposición y confessó los matrimonios."

Proposició herètica

"224. Pere Perets. - Trabajador, natural de Montuiri, en el Reino de Mallorca, de veinte años. Por haber dicho que tener parte carnal con mugeres negras no es peccado. Vela. Abjuró de *levi*. Penitencias espirituales que se confiese tres veces en las pasquas de Navidad, Resurrección y Pentecostes próxima siguientes. Calificóse la proposición por herética. Tuvo contra si un testigo y el lo confessó antes de ser preso, después que supo quel testigo había venido a deponer contra él."

Guillem Mas Miralles

(1) Relació de causes de fe. 1578-1806 del llibre *El Tribunal de la Inquisición de Mallorca*, del qual són autors Llorenç Pérez, Leonard Muntaner i Mateu Colom.

Dos dits de seny

Els aplaudiments

Qualcú ha dit que un dels pecats de la societat actual és el de l'aplaudiment. Avui s'aplaudeix per molt poca cosa: sopars que acaben en aplaudiments, homenatges aplaudits, medalles també aplaudides... alabances que moltes vegades son fictícies i criticades per nombroses persones.

Quantes vegades hem trobat exagerats uns elogis, traduïts en mamballetes, els quals, entre els presents, han creat un clima aparent o irreal, exagerat per aquell esdeveniment!

Com també han arribat queixes d'alguns lectors que han considerat excessives les lloances tributades des d'aquestes pàgines i en certes ocasions a gent o a fets que, segons ells, no se'ls mereixien.

Convendria que cadascú es miràs sincerament a si mateix i consideràs que hi ha persones que necessiten de l'aprovació dels altres per decidir-se a fer qualche cosa de profit en la gestió que els fou encomanada, ja sia mitjançant un determinat càrrec o per una superior determinació.

No oblidem que un aplaudiment a un temps concret i tributat dignament pot ésser beneficiós, perquè encoratja, estimula i pot ajudar. Però també s'ha de tenir present que una crítica seriosa pot ésser constructiva, encara que freqüentment sol ésser dolorosa. Una crítica que espavila, desperta, fa córrer més dret, aviat i conscientment, en certa manera purifica i neteja. Moltes vegades la necessitam.

Possiblement ens trobam més dins un món de "bombo i platillos" mutus i ficticis, en aquest cas hipòcrites; i manco dins una societat que hauria de tenir el seny suficient per demostrar que la sinceritat, honradesa, senzillesa i bona fe hauria de ser norma constant de convivència.

Salomó

Cultura si, però...

Des d'un temps a aquesta part la gent de Montuïri, com la d'altres pobles de l'illa, es distingeix per estimar i valorar la cultura. La majoria de veïns del nostre poble, a principis de segle quasi no es preocupava pel progrés intel·lectual; tot allò que tenia relació amb el camp i els cultius els absorbia totalment. Basta considerar quant ens ha expressat aquella gent d'edat en les nombroses entrevistes que els hem fet per intuir que els infants de la vila quan arribaven als 10 anys, i moltes vegades abans, ja eren enviats a realitzar alguna de les tasques de la pagesia.

Avui ocorre una cosa molt diferent: pràcticament tots els pares fan tot quant els es possible perquè els seus fills prenguin alguna carrera o almanco assoleixin els coneixements necessaris per poder-se "guanyar ses sopes" sense haver

d'anar a fora vila. I per altra part cada dia s'ofereixen més facilitats i subvencions perquè s'abandonin els cultius o la ramaderia que durant tants d'anys han estat l'únic medi de subsistir de la gent de la nostra contrada.

Ara bé, una vegada més, entre nosaltres, s'ha evidenciat que la cultura se l'aprecia en tant en quant un en pot treure algun avantatge material; no com a ciència per millorar, perfeccionar, il·lustrar, augmentar els coneixements, progressar en l'art... o altres caires que enriqueixen l'home d'avui en els més variats aspectes.

No obstant a Montuïri es donen amb massa freqüència casos evidents, destraliats del poc apreci cap a la cultura, els quals, així com la seva motivació, hauran d'ésser considerats en una altra oportunitat.

O. Arbona

La foto retrospectiva

Era l'any 1932. Molts d'ells ja ens han deixat. La majoria, però, encara els hem deslariat. A la primera fila, començant per l'esquerra, hi veim en Rafel "Badia" (+), en Miquel "Caragol" (+), en Miquel "Barrió" (+), en Tomeu Sampol (+), en Biel "Xiu" (+), un "Tarric" d'es carrer Bonavista (+), un desconegut i en Miquel "Pieres" (+). A la segona fila, un des Figueral (+), en Pere "Llucio" (+), en Pep "Badia", en Pere "Pieres" (assegut a una cadira) i un desconegut.

Montuïri - Palma

Qualsevol semblant amb la realitat, és pura evidència

Madò Francinaina obrí el paraigua. Brusquejava fort i l'aigua s'anava escoltant a través dels foradets del sòtil apeçadaçat de l'autocar de línia Montuïri-Palma, que havia passat, amb èxit, la darrera revisió de l'anomenat I.T.V.

El xofer, amb gran seny -resultat de l'experiència de bregar diàriament amb la flota d'autocars de la companyia concessionària ASA- conduïa lentament, envoltat de les queixes i espants dels altres usuaris, als quals, a diferència de Madò Francinaina, mancava la serenitat i la beatitud que només dona el pas dels anys i -és clar!- la manca d'obligacions horàries a complir.

Havent sortit de Montuïri, ja enfilant cap a Algaida, de sobte, sense cap motiu aparent, l'autocar maniobrà a mà dreta, fins a entrar dins el sembrat.

"Això és que ha foradat!", comentaven els astuts viatgers.

"No, i arribarem a misses dites...!" murmurava en Pere Joan, el fill de Madò Mateva.

Amb això, el vehicle, davant els ulls astorats dels qui hi qualcaven, feu mitja volta i, cap a Vilafranca s'ha dit!

Els passatgers romangueren esglaiats. A les seves preguntes airades, el xofer hagué de confessar les ordres acabades de rebre per ràdio de la companyia concessionària ASA: Havia de recollir tres passatgers a Vilafranca.

Aquí sí que n'hi hagué d'imprecacions i de vagues! I és que la paciència és una virtut avui en dia molt desprestigiada i que poques persones saben ja exercitar.

El sofert conductor manava i callava, tractant de posar més esment a la carretera que al petit motí que s'havia desfermat dins l'autocar.

Encara no s'havia restablert l'ordre quan arribaren a la plaça on esperaven, resguardades de la pluja sota un paravent, les tres dones, més cremades que un misto.

Davant tanta agressivitat, el conductor -profund coneixedor de la condició femenina- optà per rebre-les amb un ample somriure i unes galanteries que esmorteïren l'efecte de l'espera, i d'allà cap a Ciutat manca gent!

No aclarírem mai si el ronquejar de l'autocar es devia al pes excessiu que

havia de suportar per anar tots els seients ocupats, o si era degut a una fallida del motor. La qüestió és que, com més anava, més renou feia i els sacsejos esdevenien més grossos.

Ja havia transcorregut una hora i un quart des que partí de Montuïri i l'autocar era just davant la punta de Son Gual. El conductor estava satisfet. Havia sabut dominar la situació i els passatgers arribarien, ben aviat, al seu destí.

Va esser la mala sort la causant de la desgràcia. Com un toro brau que cerca, desesperat, la mort de la mà del torero, l'autocar de la companyia ASA, que havia passat amb èxit la darrera revisió de l'I.T.V., envestí, desbocat, sense fre, el xamfrà del restaurant "Es Comellar", on quedà empotrat, immòbil per a sempre.

Una pols blanca i espessa, semblant a una gran fumerassa, n'invadí l'interior i motivà que alguns viatgers, presos del

pànic creient que el vehicle s'incendia, va, botassin, sense saber com, per l'únic finestró mig obert de l'autocar.

Així mateix, se n'obrí una inspecció.

Madò Francinaina recordava aquella feta mentre obria el paraigua. Brusquejava fort i l'aigua s'anava escoltant a través dels foradets del sòtil apeçadaçat de l'autocar de línia Montuïri-Palma, que havia passat, amb èxit, la darrera revisió de l'anomenat I.T.V.

Sa talaia d'en Rubí

El PSM detecta irregularitats administratives a l'Ajuntament

Dia 24 de setembre passat el grup municipal del PSM -Mateu Ginard Sampol i Joan Verger Rossinyol- varen convocar una roda de premsa per denunciar, segons ells, greus irregularitats administratives que afecten a l'Ajuntament. Entre altres explicacions que donaren, digueren:

Hem fet una revisió de la documentació econòmica de l'Ajuntament de l'any 1992 i del 1993 fins a l'agost. Hem arribat a la conclusió que està ple d'irregularitats administratives, bàsicament fonamentades en els tres punts següents:

- Acumulació de factures d'anys anteriors a les liquidacions anuals; com per exemple en el 92 es pagaren més de 14 milions corresponents a factures del 91. El 93 ja s'han carregat més de 18 milions, de factures corresponents a l'exercici del 92. I hores d'ara, fins a l'agost, ja hi ha 15 milions de pessetes en factures del 93 que s'hauran d'aplicar al 94, perquè les reserves són mínimes.

- Hi ha massa pagaments irregulars; i amb això volem dir que hi ha factures

sense IVA, factures sense segell ni firma de l'empresa, manaments de pagaments sense factura i factures que són una simple suma a un paper en blanc qualsevol.

- S'han fet pagaments de despeses del batle amb motius poc o gens especificats i, en alguns casos, purament particulars; com és el cas del telèfon portàtil, el qual ha costat 109.000 pessetes de contractar més unes 30.000 pessetes bimensuals de consum; viatges i dinar a l'Expo, viatge a Madrid per dues persones, assegurança particular de vida; i la que creim és la irregularitat més grossa: l'Ajuntament ha pagat el carnet de soci d'Antoni Ramonell Amengual del Club privat Son Vida.

Com exemple del descontrol contable i malgastament esmentarem "la partida de festes del 92, pressupostada amb 3 milions de pessetes, mentre que es gastaren 4.204.867 en les festes patronals, més 2.771.868 en altres festes de l'any".

(Aporten fotocòpies d'algunes d'aquestes factures i manaments de pagament).

Contesta del batle a la denúncia dels regidors del PSM

La denúncia feta pels regidors del PSM en roda premsa en contra del batle i de la gestió de l'Ajuntament de Montuïri, que publicam en aquest número i de la què també se'n feren ressò els diaris de Ciutat, fou contestada pel mateix Ramonell, el qual va restar impertorb als fets que s'esmenten, com també va lamentar que abans que es denunciassin aquestes anomalies, no li fossin plantejades a ell.

Pel que fa referència a les factures d'anys anteriors acumulades al següent, digué que "és una manera habitual en tota comptabilitat, però en cap cas la quantitat de 14 milions s'ajusta a la realitat. Tal vegada una factura pagada el 92 pot correspondre al 91, no obstant s'aplica a la partida pressupostària a què correspon. És més, és un fet que es dona freqüentment".

Referent als pagaments irregulars dels quals se l'acusa, manifestà que "és normal, sobretot quan s'efectuen abonaments de petites quantitats. Si per exemple -deia el batle- es fa una compra que suposa petites quantitats, com és el cas

d'una granera, o un bolígraf o coses semblants, únicament s'exigeix a la botiga que apunti l'import a un paper, el qual va generalment sense IVA.

En quant a inversions poc especificades, com és el cas d'un telèfon portàtil, Ramonell considera que ha d'esser "perfectament localitzable en un moment determinat. De la mateixa manera que la policia local en disposa, perquè no el batle?"

"Referent als viatges a Madrid -continua dient en Ramonell-, generalment es fan per compte de la Mancomunitat, de la qual en som el vicepresident. I si en un principi els abona l'Ajuntament, posteriorment ho reintegra la Mancomunitat. I respecte a l'assegurança, en tenen tots els regidors i naturalment el batle, també".

Pel que fa al darrer apartat contestà dient que "en el seu moment es donaren dades sobre les festes del 92, i pel que respecte a les del 93, ja s'han invertit dos milions dels tres pressupostats. La resta s'invertirà per cap d'any, darrers dies, els reis..."

Carta al director Qüestió d'educació

Sr. Director:

Aquesta és la carta d'un pare que assistí tot il·lusionat a la convocatòria que feia el batle als pares de nins i nines que feien comptes dur-los a l'"Escoleta Municipal". Ja us podeu imaginar que hi anàvem com infants estufats que estrenen vestit nou, tan gran era l'ànsia de participar en l'educació de la nostra filla.

Arribaren els educadors i ens comunicaren que qui ens havia convocat en nom de l'Ajuntament tenia un sopar d'amics al futbol i per tant no hi podia assistir. Davant el fet, la majoria de pares reclamàrem la presència d'algú de l'Ajuntament, ja que pels assumptes a tractar es feia inexcusable la seva presència. Esperàrem una hora i mitja i es va presentar el regidor de Cultura i Educació, Sr. Raimundo

Arbona, qui manifestà desconèixer la convocatòria i els temes llavors tractats sobre l'organització de l'escoleta municipal, dels quals prengué nota i es comprometé a transmetre'ls al batle i mentrestant començassin les classes. Dies més tard ens tornaren a convocar i aquesta vegada hi va haver presència municipal. I per triplicat! El regidor Arbona demostrà que si coneixia el tema, ja que pràcticament el batle no va poder dir la boca és meva, i molt menys els pares. Aquest regidor va anar rebutjant totes i quantes propostes li vaig fer, amb una fredor inaccessible que denotava fins i tot un despreci absolut cap a la meva persona, sense atendre ni debatre ni una sola de les iniciatives que li férem, ni tan sols es dignà regirar el cap, cap a un document-proposta senzill de Reglament de Funcionament Intern per a l'"Escoleta Municipal" (si és que ho és?, ja que pagam els pares!).

L'Escola Municipal ha de ser un servei socio-educatiu per a la primera infància, que neix del dret dels nins a

l'educació i al desenvolupament integral de la seva personalitat, en un ambient adequat a les seves necessitats i en contacte amb altres nins i nines. La funció educativa de l'Escoleta Infantil ha de ser complementària de l'educació que el nin o nina reben en el sí del propi ambient familiar. L'Escoleta Infantil Municipal ha d'oferir alhora un servei de caràcter social als ciutadans de Montuïri. Mal podem contribuir a aquesta tasca que ens correspon als pares si ja se'ns nega aquest dret i deure.

La LODE (Llei Orgànica del Dret a l'Educació) remarca ben clar els drets dels pares/mares, educadors, institucions tant públiques com privades a participar del procés educatiu activament.

Vostés, senyors de l'Ajuntament, ens han esgaiat aquesta possibilitat que a la vegada és un dret constitucional. A vostè, senyor Arbona, li agradava aquest dret quan exercia com a conseller a l'Escola de Montuïri. Vostè ha entès que a Montuïri tot és política, i que mana la llei de la selva. Vostès estan en el seu ple dret com a representants populars a exercir aquest poder que us ha atorgat el poble. Ara bé, no el vos han donat perquè en féssiu un ús despòtic i revengista. I és que heu teixit un enterenyinat dintre del poble que només en poden escapar les poques persones que tenen una mica de dignitat personal o no vos deuen cap favor.

Per a mi, senyor Arbona, heu confús un pare que venia a dur la seva nina per primera vegada a l'escola ple d'esperança i d'il·lusion i en el seu lloc heu pensat veure un rival polític que al cap i a la fi ja n'està més que desencisat pel que ha pogut aprendre de conviure amb certes persones dins la casa de la vila. I és que malgrat tot és solament "qüestió d'educació".

Gabriel Miralles Pizà

Temps d'ametles

Aquests anys passats l'ametla pràcticament no ha tengut preu; la pagaven a preu baix, de 35 a 40 pessetes el quilo d'ametla. El bessó, damunt unes 180 pessetes. Això ha fet que no ens cuidàssim dels ametlers, i n'arrabassàssim molts. Ens ne penedirem?

Enguany té bon preu. Ens ha sorprès a tots, perquè el preu, respecte al d'anys anteriors, s'ha triplicat. En el moment de redactar aquest escrit pagaven l'ametla entre 120 i 150 pessetes el quilo, i el bessó a 550 pessetes quilo.

L'anyada d'ametla d'enguany no és molt bona. Respecte a quantitat n'hi ha poques. Pel que fa a la qualitat, són molt ben granades i hi ha pocs secalls.

Segons estic informat, l'ametler a Mallorca produeix poc, només surt a un quilo per arbre i diuen que de poca qualitat. Té el bessó petit i moltes ametles en tenen dos; i això fa que el bessó no sigui vistós per menjar directament. Però per industrialitzar o transformar en torró, gelat o altres coses que es fan amb el bessó d'ametla, és molt millor. Ara bé, la indústria sempre paga a preu més baix si és per transformar que si és per al consum directe.

Gaspar Socias Mora, tècnic de la Conselleria d'Agricultura, diu que hem de canviar de varietat, que hem d'arrabassar els que tenim i hem de sembrar varietats noves, més productives, tant en quantitat com en qualitat, i que hi ha subvenció per fer-ho. Sé que a una possessió de Montuïri en fan. No estic en contra que es fassi però, ¿no pot esser que no posem esment als ametlers que tenim quan exigeixen un poc d'atenció?, perquè no només hem de sembrar varietats noves, després ens n'hem de cuidar, perquè si no ens ne cuidam, de res servirà; i per cuidar-nos-ne no hi ha com l'ametla tenir bon preu, com té enguany.

Els ametlers, de la mateixa manera que qualsevol altre arbre, són sers vius, i com a tals necessiten menjar i beure; però com fa el fruit sec, no és molt exigent amb l'aigua, no és necessari regarlo, li basta l'aigua de pluja, perquè té un sistema radicular molt ampli, les arrels arriben enfora -basta sembrar tomàtiguers de secà, prop d'un ametler, per veure fins on arriben-, però els ametlers necessiten esment, i quan són joves,

més. Hem de tenir en compte que si feim una plantació nova, durant uns quants anys només tendrem despeses i feina.

Per això som partidari que si estam decidits a invertir i a fer feina, facem plantacions noves. Ara bé, en lloc d'arrabassar els que tenim, donar-los una bona exsecallada a fi que treguin branques noves, i es rejuenesquin; una bona femada, un bon abonament i un parell de cultivades. Amb uns quants amet-

lers que s'altre any vaig fer això, enguany han tengut un bon esplet d'ametles.

Sion Nicolau

S.I.A.C.

**EL CAMÍ MÉS CURT
PER TOT EL QUE VOLS SABER
SOBRE L'ADMINISTRACIÓ**

**EL TELÈFON
AMB RESPOSTES**

Servei d'informació i atenció al Ciutadà

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDENCIA

S'ha dit que...

... es diaris publicaren que a Mallorca, per terme mig, unes noces costen devers dos milions i mig de pessetes. A Montuïri no volen quedar darrera, però no hi arriben, tot i que hi fan prop.

... sembla que es regidors de Montuïri tenen poca feina. Quasi sempre és es batle es qui promou i du a terme ses activitats municipals. Per què no es reparteixen ses tasques?

... es de s'oposició se mosseguen sa llengua. Però quan xerren... qualcú surt nafrat.

... es regidors des PSM en ses seves declaracions (que publicam a un altre lloc) tiraren a ferir. Feren "matx". Però es batle les ha sabudes "encaixar". I ets altres responsables?

... posaren messions que la majoria des montuïrers no saben de quina llenya és es garrot del "dimoni". "Per paga" pesa tan poc!

... molts persones majors romanen impassibles davant injustícies o agressions violentes, sobretot quan es produeixen durant confrontacions esportives.

... sa presidenta de s'APA de BUP de s'Institut de Llucmajor va felicitar públicament es representant des poble de Montuïri (Gabriel Gomila) per sa seva brillant col.laboració. Ara bé, des 31 pares que tenen fills allà,

a sa reunió de principis de curs, sols n'hi assistiren ó.

... sort que ses pluges de la darre-ria de setembre no foren torrencials en es nostre terme. De tan bruts com estan es torrents hi hagués tornat haver inundacions. No estam escalivats.

... quasi tots es 150 que anaren a Lluc a peu tornaren molt satisfets i poc cansats. Se veu que estan entrenats per a llargues distàncies.

... encara que se obres de Ca Ses Monges s'hagin tornat reemprendre, no manquen es comentaris sobre sa reforma. Uns a favor i altres en contra. Depèn des "color" des qui les fa i de qualche cosa més.

En Xerrim

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

S'HOSTAL

Quarter de carabiners, fàbrica d'electricitat i sabatilles a començament de segle. Actualment, popular taverna. Infinitat de persones que van i venen del camp es trobarien òrfenes sense ell.

Aquí el veim tal com era els anys 30/40, quan encara era aturada obligada pels missatges de Can Ferrando, on hi tenien les eines del camp i els carros.

Si amb la imaginació hi afegim un quants clots a la carretera, encara ens pensarem sentir les campanetes que duïen les mules de les diligències del segle passat.

Bella, vella i evocadora estampa d'una de les edificacions emblemàtiques del nostre poble.

El pas del temps no l'ha alterat massa. El vell hostel resisteix i s'adapta molt bé als temps que correm.

L'Ajuntament informa

Resum de les actes dels dos plens extraordinaris celebrats el 29 de setembre de 1993

Aprovació del Pressupost de 1993

Amb els 6 vots favorables del PP i els 4 en contra del PSM i PSOE fou aprovat el pressupost de 1993 de la manera següent:

Pressupost d'ingressos

Impost activ. econòmiques.....	3.779.696
* increment valor terrenys	500.000
* vehicles tracció mecànica.....	7.500.000
* béns immobles urbans.....	18.900.000
* béns immobles rústics	700.000
* construccions i obres	5.000.000
Expedició de documents	150.000
Indústries ambulants	300.000
Riels, pals, cables, etc.	1.200.000
Ocupació subsòl (Telefònica).....	600.000
INSALUD (Per l'ús del Consultori)	325.000
Anuncis a càrrec de particulars.....	25.000
Multes de policia i bon govern.....	5.000
Multes d'infraaccions urbanístiques	20.000
Recàrrecs de pròrroga	300.000
Participació tributs de l'Estat	30.000.000
Interessos bancs i caixes d'estalvis	800.000
Subvenció Ministeri de Justícia.....	220.304
Venda ISABAN Finca d'Es Pont	500.000
Consorti d'Aigües	1.675.000
Total pressupost ingressos	72.500.000

Pressupost de despeses

Representat. membres Corporació	2.056.800
Pensions de jubilació	259.694
Quotes municipals.....	514.118
Assist. mèdica i segur. social.....	5.100.000
Retribucions del personal.....	20.560.180
Conservació edificis públics	1.495.000
Neteja edificis públics.....	2.000.000
Transports i assegurances div.	3.200.000
Vestuari i equipament del personal.....	100.000
Subminis. aigua, gas i electricitat.....	1.650.000
Cons. vehicles, camins i cementeri.....	2.650.000
Material d'oficina i biblioteca	1.760.000
Interessos préstecs varis	1.108.080
Aportació Junta de Sanitat.....	350.000
* Patronat Esports i Cultura.....	2.500.000
* Escola de Música.....	350.000
* Comissió de festes	3.000.000
* Serveis mancomunats	3.418.714
* Banda de Música	650.000
Lloguer immobles.....	100.000
Combustible vehicles	250.000
Mobiliari i equip informàtica.....	3.176.928
Servei extinció incendis.....	600.000
Subministres i obres diverses	9.195.000
Adquisició finca Es Pont.....	500.000
Piscina municipal (aprenentatge).....	2.355.486
Adecament accés Montuiri.....	1.600.000
Adquisició edifici Ca Ses Monges.....	2.000.000
Total pressupost despeses.....	72.500.000

Informes d'alcaldia

El batle va informar de la liquidació del pressupost de 1992.

Pla d'Obres i Serveis/94

S'acorda sol·licitar la inclusió del projecte de modificació de dependències municipals per un import de 23 milions de pessetes.

Adjudicació definitiva de la piscina municipal - II fase (Obra addicional)

S'acorda ratificar l'adjudicació definitiva de la segona fase de la piscina addicional a Antoni Verger Payeras, per un import de 8.972.541 pessetes.

Contractació piscina municipal - II fase (Piscina aprenentatge i tancament mur)

S'acorda adjudicar la piscina d'aprenentatge a ENUAN S.L., per un import de 7.000.000 de pessetes. Com també s'adjudica el projecte de tancament del mur de la zona esportiva per administració directa (ho realitzarà l'Ajuntament), per un import de 7.066.459 pessetes.

Contractació primera fase adcentament accés a Montuiri

S'acorda també la seva adjudicació per administració directa, per un valor de 5.769.913 pessetes.

Ratificar acords adoptats per la Comissió Municipal de Govern

1er. Subvenció equipament Policia Local.

Es ratifica l'acord adoptat per la Comissió Municipal de Govern de data 11 de maig de 1993 sol·licitant a la Conselleria Adjunta a Presidència una subvenció de 2 milions de pessetes per a material i equipament de la Policia Municipal.

2^{on}. Assistència sanitària personal funcionari en actiu

Es ratifica un altre acord de la Comissió Municipal de Govern, de data 15 de juliol de 1993, comunicant a la Tresoreria General i a l'Institut

Nacional de la Seguretat Social que encara que els funcionaris hagin passat al règim general de la Seguretat Social, segueixen mantenint, pel que fa a prestacions sanitàries, la pòlissa concertada al seu dia amb SANITAS, la qual finalitza el 31 de desembre de 1993, data a partir de la qual totes les prestacions passaran a ser de la Seguretat Social.

Contractació temporal laboral, saig, serveis especials

S'acorda fer una convocatòria de contractació temporal per ocupar la plaça de saig; i s'aproven les bases.

Conveni GESA i Telefònica

S'acorda aprovar l'esborrany del conveni amb GESA i Telefònica a fi que en la pròxima obertura de sèquies per a la instal·lació del subministre d'aigua potable, es procedesqui a realitzar les obres necessàries per a la instal·lació subterrània dels cables que les referides companyies tenen adossats a les façanes de les cases del poble.

Comarca d'acció especial

S'acorda sol·licitar a la Mancomunitat des Pla la inclusió del projecte d'ampliació del cementeri municipal per un import de 57.300.000 pessetes, a fi que s'incorpori al Pla d'Acció Comarcal Especial que s'està tramitant pel CIM davant el MAP.

Moció del PSM

El grup municipal del PSM presenta una moció sobre diferents aspectes relacionats amb el camp municipal d'esports, la qual fou denegada per majoria.

(Cal esmentar que tots els altres assumptes de l'ordre del dia foren aprovats amb els 6 vots favorables del PP i els 4 en contra del PSOE i PSM).

Precs i preguntes

La llarga extensió de les preguntes formulades pel PSM sobre funcionament i gestió del camp municipal d'esports, així com les del PSOE sobre renous, piscina, impostos, comptabilitat i altres, fa que els hàgim de posposar per un pròxim número, així com les respostes del batle.

En el ple municipal del 29 de setembre s'aproven els pressuposts municipals de 1993, malgrat els vots desfavorables de l'oposició

Receptor de meteosat

Aquest passat mes de setembre s'ha complert un any que en el Puig de Sant Miquel funciona una estació receptora de meteosat per la banda de radio-aficionats. Transmet el temps a tota Mallorca. A Montuïri l'estació està a càrrec de E.A.G.Y.T.

Exposicions

La nostra administradora, com artista plàstica, durant el passat mes de setembre ha participat a dues exposicions col·lectives: de l'1 al 10, a la de la sala d'exposicions de la Banca March; i del 17 al 30 del mateix mes, al XIII Certamen d'A.D.E.B.A., que tengué lloc en el Claustre de Sant Antoniet. Ambdues a Ciutat.

A Lluc a peu

La nit de l'11 al 12 de setembre tengué lloc la pujada a Lluc a peu de la Part Forana a la qual hi participaren 150 montuïrers. (A un altre lloc informam més detalladament).

Atur

Segons poguérem llegir a la premsa regional del 12 de setembre passat, a Montuïri hi ha oficialment 66 aturats

que cobren del "paro", si bé proporcionalment és un dels municipis en què n'hi ha manco de Mallorca.

Distinció

Antoni Ramis Vidal, després d'haver exercit la tasca apostòlica per espai de 30 anys a Trujillo (Perú) ha estat distingit amb la medalla d'argent d'aquella ciutat americana. Fou vicari de Montuïri del 1957 al 1960 i actualment exerceix com a capellà de l'església de la Sang de Ciutat. Rebi la nostra enhorabona.

Comentaris

La denúncia del PSM en contra del batle i les manifestacions d'aquest en el seu descàrrec, publicades també en els diaris de Ciutat, foren el tema candent del poble durant la darrera setmana del passat setembre.

El nostre rector, també de Sant Joan

Tal com havíem anunciat en edicions anteriors, el passat 12 de setembre foren presentats a la parròquia de Sant Joan, en el transcurs d'una missa concelebrada, presidida pel vicari episcopal, els nous rectors solidaris: Bartomeu Tauler (Porreres), Antoni Riutord (Algaida) i Onofre Torres (Montuïri).

Allà va cessar Gabriel Ferriol per ha-

ver complit els 70 anys, el qual donà les gràcies al poble després d'haver regit aquella feligresia per espai de 22 anys. El solidari Onofre Torres, com a primer responsable, va sol·licitar la col·laboració dels feels.

Cal dir que mossèn Ferriol continuarà com a capellà a Sant Joan, i allà prestarà la seva col·laboració mentre li sia possible.

Rumors

Els darrers dies del passat setembre corregué per Montuïri el rumor que dins el nostre terme s'hi edificarà la macro-presó que ja s'ha rebutjada a altres indrets de Mallorca. Esperem que no passi de rumor, i que aquest rum-rum no vengui a torbar la tranquil·litat del nostre poble.

Educació d'adults

La Mancomunitat del Pla de Mallorca fa una oferta formativa per al present curs escolar 1993-94. Ofereix aquest extens ventall d'estudis: Alfabetització, Graduat Escolar en els nivells I i II, Formativa Comú, Ciències Aplicades, Tecnologia Pràctica (jardí infància, auxiliar de clínica, administratiu i electricitat), Dibuix Tècnic, Informàtica I i II, Idiomes (anglès, alemany i català). Aquests estudis s'estenen també a oci, temps lliure, cuina, tall i confecció, ceràmica, macramé i altres.

Aina Ferrer Torrens, mestra i poetessa

D'una gran sensibilitat, conrea la poesia i ha obtingut nombrosos premis

El seu mode d'esser és d'una certa timidesa i fragilitat. Quan parlem amb ella pareix que amb els seus ulls es vol disculpar d'incorreccions, que no ha comeses. Cuida l'expressió. Sembla estar indefensa i la imaginam en la seva infància quan diu en un dels seus poemes: "He pujat dalt les golfes a cercar els secrets amagatalls: la nina d'ulls trencats, el paper polsós, l'estany de pedres grogues..."

Dirlem que s'inspira amb els objectes vulgars, que dins els seus poemes cobren vida, desmaterialitzant-se i adquirint l'esperit dels essers animats. N'Aina Ferrer Torrens capta les sensacions que irradien aquests essers i les transmet al lector.

De sensibilitat extrema, incapaç de ferir, la seva delicadesa es registra al llarg de totes les seves poesies. Vegem-ho en el retall d'una de les seves composicions on diu: "...el plaer de morir un poc dins jo mateixa, per tal d'aconseguir l'ajust".

És jove d'anys i esperit.

Nasqué a Inca.

Es casà fa tres anys amb en Joan Soler Pujades.

És una de les mestres que es cuida de l'educació dels nostres nins a l'Escola Pública, al nostre poble.

-Com t'iniciaries en la poesia, Aina?

Somriu amb timidesa al temps que contesta.

-Tal volta tendria uns quinze o setze anys, quan vaig començar a fer les primers composicions dins la classe. Com que m'agradava, vaig anar cultivant-ho.

I tant com ho ha cultivat! Vegem-ho dins les retxes següents: Al 1988 li concedeixen el "Premi Ciutat d'Inca de Poesia" per l'obra "Exili per dues ales". Al 1991, "Premi Vall d'Or de Poesia". Recentment ha obtingut un accésit a la segona edició del premi de poesia "Les nits màgiques del Django's".

Ha publicat dues obres de poemes. Una d'elles, "Perspectiva de Pronoms", obtingué el premi "Llunara de Poesia

1991". L'altra, un petit aplec de poesies amb el títol "De l'absència", ha vist recentment la llum.

Manuel Alonso deia de la nostra entrevista, en un comentari aparegut damunt una revista, fa poc temps: "La seva és una poesia de vivència, no debades ens diu: "Ja només ens resta esbiaixar el paper amb cicatrius de tinta...", i més envant, referint-se a un altre poema de la mateixa autora: "...la poetessa retorna a passejar pel laberint d'un amor enyorat i es pregunta si pot ser l'altre també l'espera i el pensa com ella el pensa".

-Quina és l'atracció que t'estira cap a l'àmbit de la poesia?

Ens mira amb el cap un poquet baix i fent "sa mitja" contesta:

-Quan comences a escriure les primeres poesies és possible que ho facis com un joc o una curiositat. Però passa el temps i més endavant es converteix en una necessitat. També és un signe de deixar constància dels teus sentiments.

-Podries anomenar-nos alguns dels teus poemes preferits?

Està uns moments a contestar, i quan ho fa mida molt bé les paraules.

-Mira, així com ha anat passant el temps, durant certes èpoques de la meua vida, ha anat també canviant la meua

predilecció per uns poetes determinats, reconeixent sempre el valor literari de tots ells. Un dels primers poetes que vaig conèixer i m'entusiasmà fou en Cosa i Llobera, després en Damià Hugué, el qual amb les seves obres, em descobrí un camp més extens dins la poesia. El coneixement d'aquest darrer em donà ales per cercar altres autors i ampliar el camp on volia o sentia que podia trobar el que cercava. Després vingueren les obres de Salvador Espriu, Gabriel Ferrater, Josep Mª Palau i Fabra i altres. A partir dels anomenats es pot dir que tenia ja un grup de noms que em cridava molt l'atenció; a ells s'hi afegiren Margalida Pons, Antoni Vidal Ferrando i sobretot en Josep Mª Llompart, a qui vaig tenir la sort de conèixer personalment.

-Fins ara, Aina, ens has anomenat autors de llengua catalana. Podries dir-nos alguns poemes castellans que sien del teu gust?

-Clar. Podria anomenar-ne bastants. Record que als quinze-setze anys tenia en les meves mans en G. A. Becker. Més tard, entre altres, m'entusiasmaren i són molt del meu gust, en R. Alberti i F. G. Lorca.

-Algun altre estranger?

-Sí; m'encanta el portuguès Pessoa, en Robert Graves i en Wolt Witman.

-Com jutjaries el fet literari a Mallorca i en concret la poesia?

Dels ulls de n'Aina brosta un resplendor quan contesta.

-Consider que dins la nostra illa hi ha un ressorgiment; estam passant per un moment molt interessant. Em fonament amb fets a tenir en compte, entre altres manifestacions, com són les tertúlies del cafè "L'Havanna", a la zona del Terreno, on actua de lector en Xavier Abraham; el col·lectiu "Aina Cohen", a Lluçmajor; el grup "Envit", d'Inca; el "Grup Novetat", de Sóller; els "Quaderns d'en Tià de La Real", de Manacor... Per altra part hi ha un fet molt important i encoratjador: molts d'ajuntaments estan promovent concursos literaris.

—Podries dir-nos, quins són els teus autors preferits dins la prosa?

La nostra interlocutora ens mira i contesta amb un to de veu més baix.

—El camp de la literatura és molt extens, però podré assenyalar-ne uns quants que admir i que m'agraden molt, com són Henri Miller en tota la seva obra, sobretot "Els colors de Marussi"; en Lauren Durrel, Marguerite Yourcenar, Italo Calvino i Milan Kundera.

Es retura un moment com si tengués por de cansar-nos, però es torna animar i segueix.

—No puc deixar d'anomenar els russos Gogol i A. S. Pushkin, així com els llatins-americans Garcia Màrquez, Borges i el poeta Neruda. Com a lectora assídua m'interessen molt els clàssics.

—Parlem de cinema, Aina. Quins títols destacaries dels que has vist?

—M'encanta en Chaplin, és un poeta. M'agradà molt "Les 400 cops" d'en Trifout, i altres. Papillón em donà peu per escriure un petit grup de poemes, però he de dir que les meves ocupacions em deixen poc temps per veure cinema.

—Què ens pots dir de la música?

Sembla que n'Aina esperava la pregunta, perquè respon d'immediat.

—M'agrada en extrem, sobretot la que es basa en algun poema.

—Noms, per favor?

—Sí, mira, en Pablo Milanés, Silvio Rodríguez, J. M. Serrat, Lluís Llach, Víctor Jara... clar que cada un en el seu temps de més esplendor, perquè van sortint nous autors i composicions.

—Si et sembla devallarem d'aquestes altures i amb els peus en terra, et demanarem que opinis d'aquest món en què vivim i que al parèixer està tornant cada dia més dens i més complicat?

Contesta suaument altra volta, i com si no gosàs dir-ho.

—El món actual el podem veure reflexat a través de la TV o qualsevol mitjà de comunicació. Les imatges que veim o les notícies que llegim parlen per elles mateixes. Jo no vull jutjar-lo, però és necessari conscienciar-nos perquè tots, col·lectivament i individualment, fem alguna cosa per millorar la societat.

S'atura de parlar, però es veu que no ha acabat de desplegar la idea.

—Continua, per favor.

—La societat on estam integrats s'alimenta del que és negatiu, del fet de no fer res, de no obrar en conseqüència per fer alguna cosa que sia positiva. Valoram el que és material; el valor, com s'ha dit, estan invertits, és una paraula gastada, però és una veritat. Prest o tard, per ventura ara ja, en tocarem les conseqüències.

—Sabem que et dediques a l'ensenyament dels nins més petits. Què ens pots dir de la teva feina i dels infants?

La cara de n'Aina s'il·lumina. Dirfem que agraeix la pregunta.

—Contestaré breument, malgrat en podríem parlar-ne molt de temps. El tema és llarg. M'encanta fer feina amb els petits, en certa manera és una aventura que comença. L'aventura de la vida. A més, hem de tenir present un fet important:

encara no estan contaminats.

Hem d'assenyalar, per acabar una altra faceta de la nostra entrevistada, la capacitat innovadora en el seu treball professional, atès que va desenrotllant tasques d'integració de les noves tecnologies dins l'ensenyament aquests darrers anys, i coordina l'equip pedagògic que treballa amb els mitjans informàtics del que s'anomena "Projecte Atenea".

Aquest darrer punt l'hem sabut dies després de l'entrevista, per altres fonts que es mouen prop d'ella. Hem considerat convenient tenir-ho present.

Durant l'entrevista ens hem adonat que estàvem tractant amb una persona de gran sensibilitat, com hem dit abans: Els seus poemes ens diuen com és, què sent i què pensa n'Aina.

Miquel Martorell Arbona

Tercera Edat Excursió a Galilea i gelatada de fi d'estiu

Dues són les activitats que durant aquest mes passat ha realitzat l'Associació de Persones Majors per als seus associats: una excursió a Galilea i a la costa ponent de Mallorca, i la gelatada de final d'estiu.

L'excursió a Galilea, dia 15 de setembre, a la que hi assistiren 150 persones, va complaure d'allò millor. Si es va poder contemplar aquest indret del costat del Galatzó, amb tantes cases escampades que semblava un betlem, no fou manco delitosa la visió de les cales i costa des d'Andratx fins a Banyalbufar.

I la ja tradicional gelatada d'acabament d'estiu, de dia 25, que va concloure amb un ball de saló, no va desmerèixer. Els 200 participants menjaren a voler ensaïdames, gelat i xampany. I tots convidats per tornar-hi.

Antoni Cerdà i Francisca Miralles han celebrat les noces d'or

Commemoraren l'esdeveniment amb més il·lusió que fa 50 anys

Dia 21 d'agost de 1943 el rector Gori, a l'església parroquial de Montuïri beneïa la unió matrimonial del jove de 25 i 23 anys respectivament, Antoni Cerdà Mayol "Ferrerico" i Francisca Miralles Arbona "Marrona". Una cerimònia senzilla, íntima i sense massa estuferia. Feia molt de temps que es coneixien i es pot dir que des d'adolescents ja estaven compromesos, i això que les relacions no pogueren esser massa freqüents, com haurien desitjat, degut que Antoni exercia com a guàrdia civil a la Península, a Huelva, d'on hagué de venir a posta per casar-se.

15 dies després de l'esclafit agafaven vaixell i tren perquè ell s'havia de reintegrar al seu destí. Però aquesta eixida es transformà pràcticament en un viatge de novius, ja que 22 dies més tard tornaven: a ell l'havien destinat a Mallorca, a Portocolom, on no hi va arribar a anar perquè, mentrestant, el destinaren a prestar els serveis al moll de Ciutat. Això encara era el 1943.

En aquest destí hi romangué un grapat d'anys, durant els quals vivien en el Carrer des Vi número 45. Un temps que no era com ara, ja que a Montuïri sols hi venien els dies de festa grossa o per Sant Bartomeu o en temps de vacances.

Als quatre anys de casats nasqué el primer fill; i la nina no va arribar al món fins deu anys després del nin. Són els dos únics descendents directes del

De casats visqueren a diferents indrets de la Península i de Mallorca

Ell fou sergent de la guàrdia civil i es veren obligats a molts de canvis de destí

Ara, malgrat els anys, sembla que viuen amb més romanticisme que abans

matrimoni. La nina nasqué a Montuïri, però el nin a Sant Quirse de Bassora, a Catalunya, on ell aleshores estava destinat. Avui ja tenen dues nétes i un nét, tots tres del fill, ja que la filla no en té

Antoni conta així, un poc per damunt, la seva infància i joventut:

—Vaig néixer l'any 1918. De petit, com tots, vaig anar primer a escola a Ca Ses Monges i després amb el mestre Martínez. Però un poc més grandet també anava a collir ametles i feia feina al camp. Quan vaig tenir 18 anys, amb en Damià "Carro", en Pere "de Sa Cova" i altres, com a "requetés", ens dugueren al front de Manacor, per l'agost del 36. Record que volien que fóssim falangistes, però de cap manera ho volguérem esser. I més envant, com a soldat, en vaig passar un fum. Per la Península ens dugueren als fronts de l'Ebre, a Extremadura, Pozo Blanco, Peñarroya... fins a acabar la guerra, que fou quan tornàrem a Mallorca. I l'any 1942 llicenciaven la meua quinta i regressàrem a Montuïri. Però al poc temps demanaren de bell nou el meu reemplaç.

Para medir la intensidad de la vida

Omega Speedmaster
cronógrafo de calendario con indicador
de fecha y cristal de safiro irrompible
en oro de 18 quilates, bicolor o acero.
Sumergible hasta 30 m.
Swiss made since 1848.

Ω
OMEGA
The sign of excellence.

AGENTE OFICIAL

JOYERIA
Fermin
MANACOR · PORTO CRISTO · CALA MILLOR

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

-I tu, què feres?

-Per aquest motiu vaig decidir anar-me'n a la guàrdia civil. L'examen d'ingrés fou molt fàcil. I per altra part allà hi havia el capità Vidal que havia estat el meu comandant pel front, el qual ja havia tractat i em coneixia. En dues paraules: anar allà i ésser guàrdia civil fou tot u.

-On et destinaren?

Primer de tot a Huelva, i hi vaig estar nou mesos, en el "Coto Doñana". Després a la Capital i d'aquí vaig sol·licitar venir a casar-me i recent casats, com he dit abans, tornarem a Mallorca.

-Com va discórrer després el vostre matrimoni?

-Vaig estudiar per "cabo", i ascendí em destinaren a Alacant, a la costa; i als tres anys i pico, sempre amb la meua dona, ens anàrem a Crevillent, un poble d'Alacant de 16 mil habitants, on sols hi estiguérem 3 ò 4 mesos, ja que tornarem a Mallorca, al Port de Sóller, com a comandant del "puesto". Dos anys després vaig prendre possessió del "puesto" de Sa Colònia de Campos, però al poc temps passà un "lio", del qual nosaltres no n'érem res, però em destinaren a Cebolla, un poble de la província de Toledo, devora Talavera de la Reina.

-I llavors?

-Vaig demanar destí a Catalunya i vaig anar a Sant Quirce de Bassora, on nasqué la petita. Al poc temps ja vaig ascendir a Sergent i altra volta vaig haver de canviar de destí: vaig anar a Tossa de Mar, on poc temps després, l'any 1961, em vaig llicenciar de la guàrdia civil.

-Una vegada retirat, on us establíreu?

-Tornarem a Mallorca i a Palma comprarem una casa. Posarem una lletèria, però com que no donava, la vaig deixar. Després vaig comprar un taxi i encara de taxista vaig guanyar alguns doblers, els darrers quinze anys que vaig treballar.

-Ara, quin temps fa que ho deixares?

-Ja deu fer 8 ò 9 anys que les meves vacances són contínues i definitives. Un parell de dies a la setmana venim a Montuiri; procuram anar a totes les excursions que podem, de la tercera edat i de l'INSERSO, i així ens passam ara la

vida.

Antoni ara té 75 anys. Encara que no ho sembli, és optimista, ja que en demanar-li les perspectives que tenen, ens contestà així:

-Esper fer la nocces de platí. Per tant, confit arribar als cent anys.

L'esposa, na Francisca, que durant el temps de l'entrevista ha estat callada, aprovant però el que deia n'Antoni, ara contesta a la següent pregunta:

-Amb quina il·lusió celebràreu les nocces d'or?

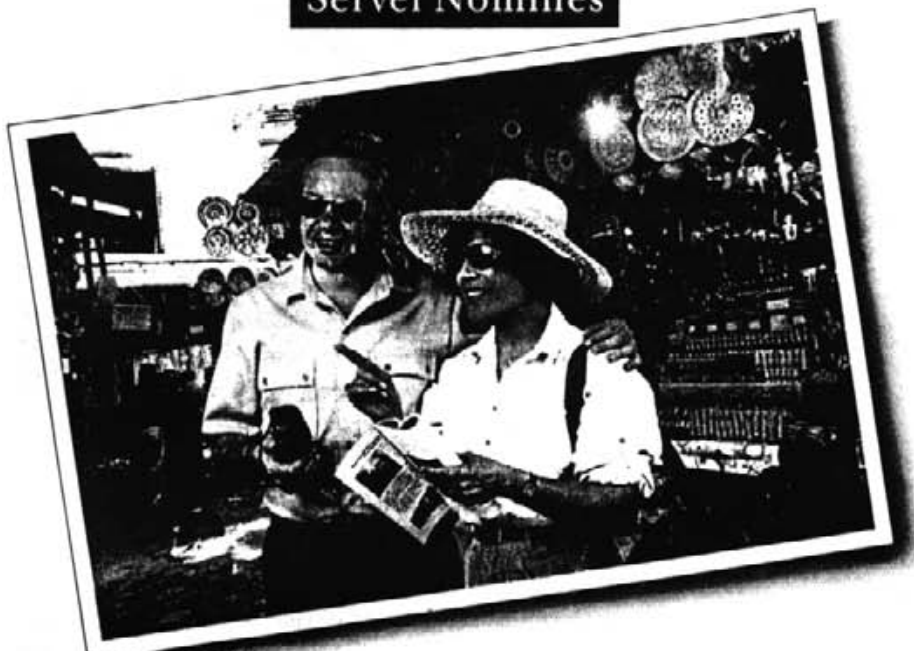
-Amb molta, més que quan ens casà-

rem. Anàrem a Cura, allà ens digueren una Missa. Després ens traslladarem al restaurant "Es Cantó", on, amb un bon tiberi, amb molta alegria i amb tota la família i uns pocs amics, érem una setantena, ho celebràrem íntimament el mateix dia de l'aniversari: el 21 d'agost passat.

Tothom sap que és molt difícil arribar als 100 anys, però no impossible. Antoni i Francisca en tenen il·lusió. Els desitjam que puguin veure complides les seves aspiracions.

O. Arbona

Servei Nòmines

Estan fent les compres a Istanbul...

...perquè tenen la nòmina a "la Caixa"

Ara, "la Caixa" li ofereix l'oportunitat de gaudir d'unes fantàstiques vacances. Perquè en domiciliar la nòmina per mitjà d'una de les nostres oficines, vostè pot guanyar un fantàstic viatge i triar allò que s'estimi més: anar a passejar pels carrers de Londres, anar a comprar a Istanbul o a esquiar als Alps. A més, si té la nòmina en una Llibreta Estrella, vostè disposa dels millors avantatges:

- Crèdit fins a deu vegades el sou que guanya
- Interès creixent
- Grans avantatges fiscals
- Crèdits per a l'habitatge en les millors condicions
- Lliurament immediat de targetes de crèdit

• Assegurança d'accidents* gratuïta d'un milió de pessetes, i molts avantges més. Vinga a "la Caixa", i li explicarem detalladament com pot arribar molt lluny amb la nòmina. *Contractada amb Seguritatxa, S.A.

la Caixa
CAIXA D'ESTALVI I PENSIONES
DE BARCELONA

194 alumnes han començat el curs al Col·legi Públic

**S'ha inaugurat una nova guarderia per a nins i nines de 0 a 2 anys
Gent d'altres localitats du el seus fills a Montuïri**

Sens dubte, que l'ensenyament a Montuïri no té cap mena de problemes greus. Tot al contrari, des de zero a catorze-setze anys, en aquests moments, tothom qui vulgui pot anar a la guarderia o a escola dins la mateixa vila. Inclús, Montuïri gaudeix d'uns serveis educatius o complementaris que moltes altres persones d'altres indrets voldrien i, a més, l'escassa matrícula afavoreix més encara la qualitat d'ensenyança.

A Montuïri qualsevol família sap que els seus fills o filles de 0 a 14-16 anys poden anar als tres centres del poble i que, a partir dels tres anys, l'ensenyament és gratuït. Per altra part, quan han de començar la secundària, poden triar entre el BUP a l'Institut Maria Antònia Salvà i l'ESO a l'Institut Pere de Son Gall. Per anar a aquests dos instituts de Lluçmajor hi ha un servei d'autocar que és gratuït per als alumnes d'ESO.

COL·LEGI PÚBLIC JOAN MAS I VERD

La matrícula a 13 de setembre era de 194 alumnes. Enguany hi ha hagut quatre canvis de professorat. Han vingut nous Pere Juli Serra (català) i Florentina Hernández (educació infantil) de Palma i Rosa Miralles (tercer) de Lluçmajor. Ha tomat Toni Gornals (anglès-castellà) qui ha tengut un any de llicència per estudis i ha acabat la carrera universitària de filologia catalana.

S'han traslladat Maria Francesca Pujol (primer curs), Jerònia Capó (anglès-castellà), Maria Gual (educació infantil) i Gabriel Gomila (català). D'aquests professors, han obtingut la seva primera plaça definitiva, Maria Francesca Pujol a Lloret i Jerònia Capó a Eivissa. Després de 23 anys com a mestre a Montuïri (3 a la parroquial i 20 a ses Escoles), Biel Gomila impartirà una nova tasca docent a l'institut d'ensenyament secundari de Felanitx.

La distribució de professors i número d'alumnes de cada curs per al present any 1993/94 ha quedat de la següent manera:

Curs	Tutor/a	Nº d'alumnes
Ed.Inf. 3 anys	Catalina Quetgles	14
Ed.Inf. 4 anys	Florentina Hernández	12

Els alumnes d'Educació Infantil del Col·legi Públic de Montuïri que han començat el curs 93/94

Ed.Inf. 5 anys	Aina Ferrer Torrens	11
1er Ed.Prim.	Catalina Martorell	15
2on Ed.Prim.	Jerònia Oliver Rotger	22
3er Ed.Prim.	Rosa Miralles Serra	13
4art Ed.Prim.	Àgueda Pallisser Truiol	16
5è Ed.Prim.	Josep Maria Munar Vic	20
6è Ed.Prim.	Pere Juli Serra Pujol	24
7è EGB	Antoni Gornals Mesquida	22
8è EGB	Joan Sorell Juan	25
Total		194

A més d'aquests professors tutors, hi ha Guillem Fiol Tomàs qui imparteix l'Educació Física i Catalina Gaià Bauçà, socials.

L'equip directiu ha sofert una canvi a causa de la marxa de Biel Gomila el qual ha estat substituït per Catalina Gaià. Per tant, Joan Sorell i Josep Maria Munar continuen com a director i cap d'estudis i Catalina Gaià és la nova secretària.

El coordinadors de cicle són Catalina Quetgles (educació infantil), Catalina Martorell (primer cicle de primària), Rosa Miralles (segon cicle de primària), Pere Juli Serra (tercer cicle de primària) i Antoni Gornals (setè i vuitè).

Les novetats pedagògiques fan referència a la implantació, a nivell d'estat espanyol, del segon cicle de primària (3er i 4art) que substitueix els antics cursos de tercer i quart d'EGB. Això fa que

ja a tercer i quart estudiïn anglès. Per altra part, l'escola de Montuïri ha avançat la implantació del nou tercer cicle d'Educació Primària (5è i 6è). Per aquest motiu, els alumnes de cinquè ja tenen classes d'anglès i aquests dos cursos funcionen com a cicle.

Altres aspectes a remarcar són la quantitat de sol·licituds de plaça de menjador, la qual cosa ha produït que no poguessin ser ateses totes elles i que un nin i una nina alemanys han començat les classes a Educació Infantil i Educació Primària.

GUARDERIA MUNICIPAL

Com dèiem al principi, s'ha inaugurat una nova guarderia de zero a dos anys. Es troba a les dependències del Local Jove. Quinze nins i nines hi havia al mes de setembre i, en aquest octubre, se n'hi afegiran dos més. En vénen de fora poble. Les puericultores són Maria Magdalena Deià i Maria Rigo. Tenen un horari de vuit del matí a vuit del vespre i servei de menjador.

A s'Escoleta, segueix funcionant l'aula de dos anys que té una matrícula de 16 alumnes. Se n'encarreguen na Lluçia Rodríguez i na Maria Nicolau.

Cal assenyalar que hi ha alumnes de fora poble que vénen a la guarderia de Montuïri.

Els ametlers parlen?

Els nostres camps mereixen més atenció

Arribant a la meva caseta, a la vora del camí, tenc un vell ametler, el qual, des d'anys enrera, el tenia abandonat. Ja no em cuidava d'ell, motiu pel qual les branques de més avall s'havien secades. Aquest ametler tenia tres cimats gruixats que li esmitjaven la soca; s'havien fet molt alts i, com que feia molts d'anys que no l'havia exsecallat, en el cap de dalt tenia molt de ramatge. Entre tan alt com era i moltes branques que tenia, agafava molt de vent. I vet ací que en la passada tardor, ja prop de l'hivern, una d'aquestes ventades fortes, procedent de la part de mestral, li esqueixà un dels tres cimats.

Amb aquest vent feia mal estar per defora; mentrestant jo estava dins la caseta llegint *Bona Pau*. En un moment en què el vent bufà més fort, vaig sentir un renou, com de crec-crec-crec fort; vaig sortir defora per veure què era aquest renou. Fou de l'ametler, del qual un cimatal s'havia esqueixat.

No res. Vaig pensar: si demà fa bon dia li acabaré de tallar els cimats que li queden; i si passa una palera o un tractor gros per aquí, li faré pegar una empenta a la soca i així no farà nosa; tanmateix no fa ametles i d'aquesta manera tendré llenya i troncs per a l'hivern.

El sendemà va fer bon dia. Agafé el motor de serrar decidit a tallar tot l'ametler. Primerament vaig acabar de tallar la branca esqueixada i la vaig fer

trossos. Després, quan anava per serrar les altres dues branques que li quedaven, un cop d'aire fred de la part de llevant, que era senya que arribava l'hivern, li engronsà les branques i li caigueren les quatre fulles que encara li quedaven.

Sentint aquell renouet que feien les branques quan s'engronsaven i les fulles que li queien, em va semblar que l'ametler plorava, i que plorant em deia: "No em tallis, ¿no veus que sempre he estat aquí, que tornam vells plegats, que t'he donat ombra en el camí i ametles per torrar i fer torró per Nadal; fins i tot a les fulles les aprofites pels xots, que se les mengen quan pel camp encara no hi ha brullols?"

Li responc: "Però ara no saps que ho ets de lleig només amb dos cimats! A més, ja fa uns quants d'anys que no fas ametles, per aquest camí passen "cosetxadores" i altres màquines grosses i els fas nosa".

Aleshores l'ametler em digué: "Com vols que fassi ametles si no t'has cuidat de mi! El que has de fer és deixar el motor de serrar, vés a cercar el xerrac llarg, m'escapces el capcurucull i m'aclareixes aquest brancom a fi que l'aire pugui passar bé entre les branques, que de tan espesses no puc alenar. Després, per davall, m'hi escampes unes quantes senalles de fems bons i un poc d'abonament i em caves la llobada; ja que aquests romaguers i olivardes que tenc devora la

soca em roben el poc menjar que reb, m'estrenyen la saba, i com que no en tenc abastament per a totes les branques, n'he de deixar sense; i per aquest motiu se sequen. Si em fas això t'ho agrairé; l'any que ve et donaré ametles".

Vaig fer tot quant em digué l'ametler: el vaig exsecallar, abonar i li vaig cavar la llobada. I com m'ho va agrair! A mitjan febrer, encara en ple hivern, em regalà una bona florida, unes flors blanques com la neu, amb una oloreta i un perfum d'ametler florit. Era un goig passar-hi per devora. Encara no havia acabat de tirar totes les flors quan començà a treure fulles; i unes fulles d'un color molt verd, les quals, mesclades amb les flors que encara li quedaven, li proporcionaven un color meravellós. A la part on li havia tallat el cimatal, sortien uns quants brots; els hi tom i n'hi deix un: el millor, el qual ara és una tanyada, però l'any que ve serà una branca i l'ametler ja tornarà a ser així com era.

Enguany he tengut un bon esplet d'ametles, un sac sense pelar; bones i ben granades, i he hagut d'exclamar: "Gràcies, ametler. Que molts d'anys puguis fer ametles".

Les fulles, amb el vent, li tremolaven; i a mi em va parèixer que em deia: "I l'any que ve, encara millor; te'n donaré més".

Això sembla una rondalla, perquè els ametlers no parlen com les persones ni grunyen com els porcs quan tenen talent. Però, ¿no és veritat que si ens fixam en ells, ens donen a entendre quan és que volen un poc d'atenció per part nostra?

Sion Nicolau Jaume

Mancomunitat Pla de Mallorca

Curs de gestió empresarial i agroturisme

L'objectiu del curs és qualificar 15 persones en el camp de la gestió administrativa i donar a conèixer les figures d'agroturisme i turisme rural i les seves possibilitats. Tindrà una durada de 135 hores i s'impartiran 9 mòduls de continguts teòrics i pràctics en matèria d'administració, gestió i agroturisme.

Els interessats es poden posar en contacte amb el Servei de Promoció Econòmica al telèfon 83 00 00, de dilluns a divendres i de 9 a 14 hores.

El segon premi del II Concurs de Conte Curt

La filla de l'Arc de Sant Martí

Homenatge a Joan Grimalt i Pocoví "Mestre Niu"

Hola! em dic Ben-prim. Abans era una canya que vivia en un aiguamoll a la vora d'altres canyes com jo. Aleshores creia que la música era el renouet que feim quan ens acarònem mogudes per l'oratjol. Així passava els dies i eren feliços perquè pensava veritablement que estava escoltant música. Un dia, emperò, una mà que mai no havia vist, em tallà la canya per la base. Vaig sofrir perquè em separaven del lloc on sempre havia viscut. Aquella mà em va agafar i em deixà a la vora de l'aigua sota el sol. Vaig sentir que m'assecava i fou dolorós. Després la mà em feu forats, un rera l'altre. Si hagués pogut, hauria cridat de mal. Fins que una boca i uns llavis reposaren al meu damunt. Aleshores vaig entendre que m'havia convertit en música. Però no et pensis que tot això havia ocorregut sobtadament. L'art requereix un aprenentatge i a vegades és tan important el procés que produeix les coses com el resultat que se n'obté. Jo vaig tenir la sort de viure una història divertida i meravellosa alhora.

He d'agrair aquest privilegi a un al.lot de nom Joan Grimalt, Joanet "Niu" pels amics, precoç en l'art de la música. Quan tenia vuit anys —havia nascut el gener de 1907 a Montuïri— aprèn les tonades del ball dels cossiers i devers els tretze n'esdevé ballador.

Un bon dia, quan es féu necessari

un nou flabioler a la vila, pensaren en el meu amo i anaren a cercar-lo a Son Comelles, on en Joanet "Niu" feia de jardiner. Ell acceptà la proposta. Li havien dut un tamboret elaborat amb una fusta de "L'arbre del món". Un altre dia et contaré la bella història d'aquest arbre... Aleshores en "Niu" agafà el tambor i el seu flabioler —jo mateix, veritat?—, i ens portà a un molí. Allà dins en Joan "Niu" estava disposat a aprendre el bell art del meu so.

Hi romanguérem un dia sencer, emperò alguna cosa estranya passava. Per més que en Joanet tocava i tocava, trobava a faltar algunes notes. A trenc d'alba es condormí las i trist. Una llàgrima lenta li vessava per la galta. De sobte el primer raig vermell del sol entrà per la finestra coronella i de la llàgrima d'en Joan aparegué una bella dama engalanada amb un mantell compost de set cintes de colors lluminosos. Aquella dona el prengué de la mà i ens emportà per l'aire mentre la seva trajectòria descrivia un arc-en-cel coronat pel seu mantell. Quan arribàrem al bell mig de l'arc n'extragué tres cintes: la verda, la groga i la vermella. Les posà dins les mans d'en Joanet dient-li:

—Adéu, Joan, ja tindràs notícies meves.

En "Niu" romangué corprès davant la gentilesa d'aquella dona anònima. Aleshores les tres cintes dibuixaren

Catalina Maria Saia Barcelo, autora del Conte

l'altre mig arc i ens portaren fins a un palau contingut dins una gota d'aigua d'una font cristal·lina vessada damunt la molsa. Mitjançant les tres cintes entràrem per la torre a una gran sala on sis homes, talment estàtues de marbre, envoltaven una dama d'esguard malencònic. A un racó hi havia un soli, també de marbre blanc, cobert de rubís, aiguamarines i àmbars, però romania buit i silent...

—Bon dia, Joan —exclamà la dama—, t'estàvem esperant. Et preguntaràs què feim aquí drets i aturats. Doncs bé, et trobes dins una de les gotes d'aigua de la Font del Saber. Aquest és el Palau del Ball de les Estacions. Has recalat dins la sala de l'Estiu. Nosaltres, mitjançant la nostra dansa, ens encarregarem de fer madurar els fruits de la terra, els quals contenen les llavors de noves arrels. Emperò per dansar necessitam les notes musicals. Disposam d'un cofre màgic on aquestes es combinen i multipliquen d'una forma meravellosa. Durant la nit les set notes de l'escala reposen en el pentagrama, cadascuna en el seu lloc. Emperò l'altra nit, na Fa i na Sol, com que dormen una vora l'altra, es desvetllaren i es posaren a xerrar sense aturall. Una deia "fa" i l'altra li responia "sol". I d'aquesta manera, mentre cantussejaven "fa sol", "fa sol", els entrà una lacònica urgència d'anar a bronzejar-se i foren partides a buscar un indret on cremar-se, ben cremadetes!

T'hem enviat a demanar, juntament amb el teu flabioler, perquè tu tens la

Classes d'anglès

A tots els nivells

Repàs a partir dels 5 anys i adults

Frances Billing Ghurst de Jordà

Mestra d'escola nativa

Plaça Vella, 6

Montuïri

Informació: Telf. 66 52 26

missió de retrobar les dues notes insurrectes, així podrem recuperar l'harmonia del ball, i de bell nou continuarem la dansa i els fruits, tan importants per a la vostra alimentació, s'assaonaran i la natura recobrarà l'ordre que de bell antuvi li fou atorgat.

En Joan "Niu", abans d'acceptar la seva tasca, deixà ben clar que el seu flabiol es deia Ben-prim i que se l'estimava perquè l'havia elaborat amb les pròpies mans.

Oh, i que ho era de garrut el meu amo sempre complaent amb mi!!

En "Niuet", guiat per la seva intuïció —aquesta intuïció que poc a poc havia crescut dins ell, gràcies a l'experiència que li havien fornit tots els seus oficis: porqueret, carboner, marjador, picapedrer, jardiner...—, pensà en els pètals de les roses vermelles que encatifa ven els jardins de Son Comelles, i aleshores agafà la cinta vermella del mantell d'aquella missatgera anònima. I vet aquí que la cinteta ens emportà davant na Fa i na Sol, que aprofitaven la roentor d'un dimoniet entramaliat per bronzejar-se, mentre es preniën una beguda estranyíssima que, segons el meu amo, s'anomena "whisky".

De sobre, els ditets d'en "Niuet" esdevingueren de colors, i jo vaig començar a sonar dues notes, fa, sol, fa, sol... Curiosament les tocava sense necessitat de bufar. Aleshores les dues insurrectes es posaren a cridar:

—Para, para!, mira que ho ets de pesat sempre repetit-nos, ens has fet mal de cap i ens has fatiguet la festa!

Emperò jo no em podia aturar, i així repetia, cada cop més de pressa, les dues notes. Aleshores en "Niuet", amb la seva veu melosa, els explicà:

—Mirau: jo treball a un jardí i he descobert que una rosa és una rosa pels seus pètals. Quan aquests comencen a caure pens, "vet aquí la mort", i a voltes assaïboresc algun pètal perquè no puc consentir-ho. Vosaltres formau part d'una harmonia i heu de tornar-hi. Això no obstant, podreu seguir essent bones amigues.

Na Fa i na Sol se l'escollaven atentament. No digueren res, a vegades el silenci entre dues notes ennobleix la música.

Jo romania corprès. De sobte la cinta ens portà de bell nou al Palau on es reprengué la dansa. Els ulls d'en Joanet s'ablanien mentre anaven penetrant en un triangle de cristall que

portaven els sis homes en el seu capell. Aleshores es desmaià. Jo, com que sempre he volgut ésser fidel al meu amo pel gran afecte que li tenc, també em desmaià. Comprendràs que em resulta del tot impossible contar-te el que va passar immediatament.

Quan ens despertàrem, ens trobàrem de bell nou dins aquell molinet. Una coloma blanca ens havia portat "La flor de Murta" a la finestra coronella i pels dits de l'amo hi creïa alfabetuera.

En "Niuet" m'acaronà amb els seus llavis i fou en aquest moment precís que em sentí música per primera vegada, jo, en Ben-prim. No havíem re-

parat que a la nostra vora hi havia un sobre blanc. En Joanet l'obrí i va llegir amb to vigorós:

—Car amic, ara ja "Mestre Niu", si et plau, pinta el meu pare de set colors, gira el full de paper, posa-te'l als llavis i vés-te'n a la festa. Signat: La filla de l'Arc de Sant Martí.

Ara ja sabíem qui era la dona anònima i l'obeïrem. A la festa una dama i sis homes, que dansaven sens parar, ens picaren a l'ullet.

Em dic Ben-prim i et deix un full en blanc perquè hi pintis l'Arc de Sant Martí. Vesteix-te els llavis i gaudeix de la festa!

Catalina Maria Sala Barceló

SA LLIBRETA GEGANT

PES SEU INTERÈS

fins al

%*
T.A.E.

...I SORTEJAM MUNTANYES DE REGALS!

* Exemples de T.A.E.: - Per 500.000 Pts.: 6,80%
- Per 1.000.000 Pts.: 7,90%
Saldo mínim 100.000 Pts. - Per 5.000.000 Pts.: 8%

 BANCA MARCH

Es Molí des Fraret, escola-taller de restauració de patrimoni

S'hi formaran 10 joves i està previst que aquest octubre comenci la reforma

L'Escola-Taller de restauració del patrimoni, promoguda per FODESMA, té previst iniciar aquest octubre els cursos de restauració del Molí des Fraret i de les murades d'Alcúdia.

A continuació feim una referència a la història del Molí des Fraret, ubicat a Montuïri i cedit a la Mancomunitat per instal·lar l'escola-taller, detallant el concepte d'Escola-Taller, objectius i etapes formatives.

Referència històrica

A Montuïri tothom sap que el Molí des Fraret es troba al nostre terme municipal, a la zona nord-est de la població, en un enclau adjacent al camí vell de Sant Joan i a la carretera local que condueix a aquesta població.

L'indret a on es troba es anomenat Es Velar de Sa Torre, on antigament hi havia quatre molins; el Molí de Sa Torre o de n'Andreu Moliner, el Molí des Fraret i dos actualment desapareguts: el Molí de Cas Fideuer i el de Can Cigala.

L'orografia és suau i poc pronunciada i la presència d'aquesta es manifesta amb alguns marges de pedra de notable antiguitat.

La situació del molí en quant a les comunicacions és bona, ja que sempre s'ha localitzat sobre l'eix d'unió entre Montuïri i Sant Joan; primer al costat de l'antic camí i després a la vora de la carretera que uneix ambdues poblacions.

Sembla que durant molt de temps va pertànyer a la família Verger, àlies Fraret, al menys a partir de mitjan segle XVIII fins a la meitat del segle XIX.

D'aquesta manera, el molí va prendre el nom dels antics propietaris i dona lloc al topònim de Molí des Fraret, la qual cosa ha perdurat en la memòria col·lectiva fins als nostres dies.

Malgrat la unitat actual de la construcció, cal diferenciar per una banda el molí i, de l'altra, una construcció de planta rectangular.

Estructura

Es tracta d'un prototipus de molí de base o cistell buit. Aquesta afirmació es fonamenta en l'existència, a l'extrem oriental de la construcció, d'un massís i una escala que puja a l'envelador, que

Està previst que la restauració des Molí des Fraret comenci aquest octubre

deuen procedir de les restes del cistell primitiu, com també el fet que el portal inferior de la torre està en posició notablement elevada respecte al nivell de l'accés principal; i finalment en la localització del lloc on es produeix la disminució del gruix de la part de la torre, la qual cosa ens indicaria la primitiva situació de les moles, abans de fer créixer la torre en el moment de la construcció de l'actual cistell.

Aquest es defineix conceptualment a partir d'un quadrat centrat a la torre

d'uns 12 m. de costat i orientat en una diagonal nord-sud. La seva estructura interna queda definida cobrint-se amb tres voltes d'arc ansa-paner disposades en paral·lel.

La condició de sustentació de les voltes, a partir de sengles murs de pedra, defineix una organització tripartita de l'espai intern.

En segon lloc la construcció annexa al molí es pot descriure com un cos de traça més o menys rectangular de dues plantes i dos aiguavessos de desigual es-

Restaurant
Ca's Carbone

(DIMARTS TANCAT)

Refrescs de noces, comunions, baptismes

Ctra. Manacor, km. 28 - Telf. 64 65 04 - 07230 Montuïri

tractura interna. És probable que fos utilitzada per a finalitats lligades a l'activitat agrícola. Aquesta utilització contrasta d'altra part amb l'existència d'elements decoratius, més adients a les construccions destinades a l'hàbitat, com és el cas de la cornisa molturada.

Finalment es pot ressaltar com, actualment, ambdues construccions es troben afegides per un nexa construït de dues plantes que aprofita la coberta del cos anterior, tot allargant-la.

Aquest nexa s'estructura en dos aigüevessos. A baix encara es poden veure restes d'una cuina i una cambra. De la cuina cal fer ressaltar l'existència de la campana de la xemeneia, el cossi, el rentador, rebost, escudellers, etc., a més de l'escala que puja al pis de dalt. En aquest pis s'hi reconeixen altres dues cambres.

Les funcions que s'allotgen en aquest nexa formen part del programa de venda del molí, possiblement des de l'abandonament de la seva funció inicial.

L'estat actual del Molí des Fraret, parcialment inacabat i enrunat, implica la urgent necessitat de la seva restauració abans que el transcurs dels anys faci esbucar del tot el molí.

És per això que està previst que aquest mes d'octubre es dugui endavant la realització d'una Escola-Taller de restauració del patrimoni a través de FODESMA (Consell Insular de Mallorca), que tindrà un mòdul ubicat al Molí des Fraret, des d'on es formaran 10 joves, els quals podran desenvolupar al Pla altres tasques, endemés de la rehabilitació de l'esmentat molí.

Què és una escola-taller

L'escola-taller és un programa públic d'ocupació i formació que té com a finalitat la qualificació professional de joves en atur en oficis relacionats en la recuperació del patrimoni artístic, històric, cultural i natural. La inserció laboral dels alumnes, objectiu primordial de l'escola-taller, s'aconsegueix mitjançant:

- L'aprenentatge d'un ofici que té una forta demanda en el mercat del treball.
- La qualificació tècnico-professional que combina la formació amb pràctiques reals de restauració i rehabilitació.
- L'orientació i assessorament de les tècniques de recerca de treball i la creació d'empreses.

Objectius de l'escola-taller

Els objectius de l'escola-taller són els següents:

- Formació de joves en atur en els oficis tradicionals de la construcció.
- Inserció laboral dels alumnes treballadors en finalitzar l'escola.
- Restauració del Molí des Fraret de Montuiri.
- Restauració d'altres elements patrimonials de la Mancomunitat Pla de Mallorca.

Com serà l'escola-taller

L'escola-taller de restauració de patrimoni formarà 10 alumnes en l'ofici de picapedrer-restaurador. Tindrà una durada de dos anys, i es té previst que s'iniciï per l'octubre del present any i finalitzarà en l'octubre del 1995.

Està dividida en dues etapes:

1ª etapa: Període formatiu d'iniciació a l'ofici de picapedrer-restaurador, en el qual es combinen la teoria amb la pràctica. Els alumnes rebran una beca en concepte de manutenció i desplaçament durant quatre mesos.

2ª etapa: Període formatiu d'alternàcia amb el treball dirigit a la qualificació i especialització professional. Els alumnes seran contractats i rebran el salari mínim interprofessional durant els vint mesos restants de l'escola.

(Remès per la Mancomunitat Pla de Mallorca)

Les inscripcions es realitzen a les oficines de l'INEM. Per a més informació dirigir-se a FODESMA (Gral. Riera, 111, Palma, Tlf. 173638) o a Servei de Promoció Econòmica de la Mancomunitat Pla de Mallorca (C/ Hospital, 24 Petra, Tlf. 830034) o a qualsevol oficina de l'INEM.

Faci valer la seva nòmina

NÒMINA VIVA

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

La seva millor garantia

Hamburgueseria

Pub Es Dau

Avda. Es Dau

Montuiri

Els principis del cinema sonor a Montuïri - II

Quan les entrades pujaren a 0'60 pessetes

(Continuació)

Els drames americans, tal com llavors anomenàvem al que deim avui "Western"; i les còmiques, amb dues parts que al fi de les dues pel·lícules projectaven per tancar el programa, havien desaparegut. Durant les sessions del nou sistema sonor, només ens projectaven dues cintes, i punt. Era com si després d'un dinar excepcional, ens faltàs els postres. El que desapareixia amb el vell sistema mut era un horabaixa de felicitat al nostre abast, pel preu de 0'15 pessetes.

Aquí precisament s'aguditzava el problema. Fins llavors l'entrada al cinema mut era, com deïem abans, de 0'15 pts. pels nins -i de 0'30 pts. els majors-. El nou sistema encarí les localitats, que passaren a ser de 0'60 pts., tant per als nins com per als majors. En aquell temps això era una quantitat important, i no a l'abast de les nostres butxaques. El panorama, com veim, es presentava incert. La gran majoria de nosaltres ens hauríem de conformar jugant a conillons els diumenges per la tarda, en què era freqüent el fred i el mal temps. Descorajador.

Molts de diumenges horabaixa de brusca i baixa temperatura, haguérem de passar-los tremolant al portal d'un cafè, ja que estava prohibida severament l'entrada dels nins a tals establiments públics. Aprofitant un descuit de l'amo o de la madona, ens "colàvem", quan podíem, dins el local, i mig amagats entre la multitud d'homes que hi havia, miràvem jugar a cartes o a billar. Allà dins la temperatura era més agradable. En tals circumstàncies hem de reconèixer que els amos del cafè feien els ulls grossos.

Ben cert era que hi havia dos camps de futbol: el de les dretes i el de les esquerres. El primer estava ubicat on ara està l'actual camp d'Es Revolt; el segon, un centenar de metres més enllà de l'antic Pou des Dau, a l'esquerra, anant al cementeri, dins una finca de Sa Torre, al costat de la carretera. El futbol, emperò, encara no estava organitzat com avui; generalment es jugava un poble contra l'altre, tornant-se les visites.

Continuant amb el que es refereix al

cinema, hem de dir que alleugiren les converses damunt el tema, per part dels nombrosos grups que dins els nostres jocs ens reuníem damunt els graons o dins la "carnisseria"; pocs érem, com hem dit, els qui podíem pagar una entrada tan cara. A més, els temes que presentava el sonor, eren nous i desconeguts; no acabàvem de pair-los bé.

Teníem, però, de què parlar. En Joan Suñer, amic entranyable dels nostres jocs, quasi morí engrunat a la Plaça Vella, baix de les grosses bigues d'un aparell que servia per pesar porcs i que li caigué damunt. Va ésser el tema i la nostra preocupació durant setmanes. Més encara; feia poc temps que Itàlia i Abissínia estaven en guerra. Comentàvem el fet com a novetat dramàtica. Era la primera conflagració important que estava succeint durant la nostra infància, de la qual en teníem notícies mitjançant la premsa, i que ens estrenyia el cor.

Començàvem a fullejar els pocs diaris que arribaven al poble. I començàvem també a estar assabentats, no sols de la guerra Italo-Etiòpe, entre altres coses, sinó també de les cintes importants estrenades a les sales de Palma. D'aquests temps recordam títols com "*¿Qué vale el dinero?*" i "*No dejes la puerta abierta*", estrenades al Born. El que escriu tengué oportunitat també de veure el famós actor Paul Muni en les cintes "*Veinte mil años en Sing Sing*" i "*Soy un fugitivo*", obres destacades del principi dels anys trenta, estrenades al desaparegut "*Cine Moderno*", de la Plaça de Santa Eulàlia i de les quals els estudiosos del cinema en tenen una alta opinió.

Assenyalarem, mentrestant, que l'invent dels germans Lumière no havia caigut en terra estèril; almanco, en quant es refereix al nostre poble. Com a detall, direm que segons informacions, es probable que fos el segon poble de Mallorca, de la part forana, que obrí una sala de cinema mut dins la primera dècada de l'actual segle.

Cop a fet important damunt el tema hem d'assenyalar que dins els anys 1932-33-34 i 35, a la sortida de "Vespres", don Joan Munar, el vicari, ens projectava, amb un petit aparell de

Bette Davis

la marca "Pathe Babi", dibuixos animats i diapositives al local de la Sala Mariana. Es necessari fer notar la gran labor del vicari Munar, que es valia d'un nou sistema -el cinema- per educar-nos i entretenir-nos.

Situant-nos de bell nou als inicis del sonor al nostre poble, hem de dir que els propietaris del "*Cine Royal*" registraren d'immediat, com és natural també, el brusc canvi experimentat amb el pas del cinema mut al sonor. La gent jove, l'al.loteria especialment -com hem dit abans-, deixà d'acudir al cinema. S'havien ressentit fortament amb la puja de l'entrada. Per atenuar el cop, l'empresa posà en pràctica una nova combinació: Els diumenges horabaixa es projectava solament la pel·lícula base, el preu de l'entrada era de 0'40 pts. nins i majors. Aquesta novetat no tengué massa èxit. Recordam una de les cintes que presenciàrem amb aquest horari: "*El diablo de las profundidades*", on es veia el fons de la mar, la lluita d'un bus amb un pop gegant. Significava llavors un film i unes aventures, com el que presenta avui *Spilberg*, salvant les distàncies i tenint en compte els avanços tècnics de la cinematografia actual. Aquesta temporada es pot dir que les "pandilles" de la nostra edat, a penes vérem cinema al nostre poble. (Continuarà)

Miquel Martorell Arbona

Josep Miralles Martorell, de "Can Rua"

D'un catàcter molt expressiu, fou prior de Lluc i de la Real

Fruit d'una educació exemplar i fill d'uns pares modèlics esdevingué un feal sacerdot, ferme observant de les regles de la comunitat en la què li va tocar viure una vegada haver ingressat a l'estat religiós.

Esquemàticament, així i això és el que podríem dir de Josep Miralles Martorell, aquell nin que havia nascut a Montuïri dia 5 d'abril de 1869 a la llar dels esposos coneguts com en Pep "Rua" i n'Antònia "Vollandina", els quals, a més d'en Josep, tengueren n'Antònia i en Miquel, tres fills que assoliren una cultura molt elevada, sobretot si considerem el temps que corrien. Una llar on en Miquel i n'Antònia hi donaven classes de repàs a principis d'a-quest segle, motiu pel qual foren nombrosos els joves que el freqüentaren.

Els dos nins d'aquest matrimoni, de petits, ingressaren al Seminari, però en Miquel abandonà prest els estudis eclesiàstics. No així en Josep, que sols els va haver d'interrompre quan li tocà haver d'anar al servei militar. I això que per complir-lo se'n va haver d'anar a València on, en el quarter d'Infanteria, ben prest assolí el grau de sèrgent. Però això no el va embellumar: quan s'hagué de llicenciar va renunciar afalagadores esperances i de bell nou i tot d'una tornà reemprendre els estudis al Seminari de Palma.

Fou, però, una vegada haver rebut les ordres menors quan, per a més santificar-se, va decidir ingressar a la Congregació de Missioners dels Sagrats Cors, quan encara feia poc temps que l'havia fundada el pare Joaquim Rosselló.

Ja dins la Congregació i quasi tot d'una se n'anà a Lluc a fer el noviciat. Era l'1 de Juliol de 1894, i el 1er de novembre de l'any següent va pronunciar els vots religiosos.

Poc temps després, en el gener de 1896, rebé l'orde de subdiaca i tot seguit, amb el pare Miquel Rosselló i alguns més, pujà a Sant Honorat per restablir aquella santa casa, on, dos mesos després —el 21 de març de 1896— rebé el presbiterat, essent així ja definitivament capellà.

L'any següent, pel juliol de 1897, juntament amb el pare Solivellas, fou

destinat a La Real, tot just quan el bisbe Jacint M. Cervera acabava d'encarregar als MM. dels SS.CC. la responsabilitat d'aquella feligresia. I malgrat que fou en circumstàncies prou difícils, el pare Miralles va treballar allà amb molt de zel durant deu anys, contibuint molt eficaçment a la transformació cultural, social i religiosa d'aquella feligresia.

Transcorregut aquest temps, els tres anys compresos entre 1907 i 1910, el trobam a Lluc, on fou destinat com a preceptor i mestre dels blavets; però aquest darrer any novament va tornar a La Real per cuidar-se de la vicaria; fins que, un any després, aquesta fou elevada a la categoria de parròquia; essent aleshores, el mateix pare Miralles nomenat primer rector i al mateix temps superior de la casa. Ho fou fins el 1916 quan, en el capítol de l'orde, és elegit Ecònom General, amb residència primer a Lluc, després a La Real i finalment a la casa que els SS.CC. tenien i tenen a Ciutat.

En el III Capítol general, de 1922, fou elegit quart conseller general i mestre de novicis, a La Real. L'any 1927, en el IV Capítol, sortí elegit tercer conseller i destinat a Lluc amb el càrrec de prior, tasca que va desenvolupar durant un sexenni. Cal ressenyar que durant aquest temps, el qui aleshores era Rei d'Espanya, Alfons XIII, va visitar el Santuari, i ell, com a prior, el va rebre. Era l'1 d'octubre de 1929.

Posteriorment, l'any 1933, traslladaren el noviciat a Sant Honorat, i ell, de bell nou, en fou l'encarregat. I ja en el VI capítol, de 1939, és elegit segon conseller general i designat novament superior de La Real. Ho fou fins a l'any 1945 quan, amb el nomenament de vicari general, va passar a la casa de Ciutat.

A causa de l'avançada edat del pare Miralles, en el capítol de 1951 va restar sense cap càrrec i des d'aleshores romangué a Palma duent una vida de perfecta observança de les regles de l'orde i atenent amb exemplar constància el ministeri d'oír confessions. Aquí, per cert, com que el llatí li agradava i el dominava bé, eren molts el estrangers que anaven a confessar-se amb ell.

Endevoltava i passava els 90 anys d'edat quan el trobam visitant el cementeri de Ciutat amb certa freqüència, on hi anava a peu, complint així un deure amb els avantpassats. Però un dia li succeí aquesta: quan en venia, pel camí, es va posar a ploure "de valent". Ell s'anava banyant i s'aturà a una casa per arrecerar-se de la pluja. Però quan el veieren tan xop com anava o bé perquè era un capellà, no el deixaren entrar; i va haver d'aguaritar tota la pluja al costat d'una paret, i així com pogué va arribar a Sant Gaietà. A conseqüència d'aquesta circumstància agafà un refredament, a resultes del qual, tot i tenint en compte l'avançada edat, li esdevingué una pneumonia, i al cap de pocs dies morí. Era el 9 de març de 1963, quan li mancaven pocs dies per complir els 94 anys d'edat i 68 de vida religiosa.

Ja resumint podríem afegir que el pare Josep Miralles prengué part a sis juntes consultives del Pare Fundador i

(Continua a la pàgina següent)

Escrit de la Coordinadora de Son Nuviet

Sobre l'eliminació dels residus sòlids urbans

Srs. del CIM:

¿Ens volen convèncer, als mallorquins del Pla de Mallorca, perquè ens quedem els residus tòxics dels fems de tota l'illa?

Ens ha sorprès la imperiosa necessitat que de cop i volta té el CIM d'explicar als pobles del Pla, el problema de l'eliminació dels residus sòlids urbans quan saben que produïm molts menys fems que els habitants de la ciutat.

Sabem que a les grans ciutats la problemàtica dels R.S.U. i la seva eliminació és molt més greu que als pobles i que no saben què fer amb els fems.

Vostès ens expliquen que la CE ha donat unes directrius per intentar resoldre aquest problema i que es basen en tres aspectes: *Prevenió, reciclatge i eliminació*. També ens expliquen que inspirant-se en aquestes directrius el Parlament de les Illes Balears va decidir que a Mallorca es cremarien els fems.

Vostès sols parlen de la tercera part, *l'eliminació*, però de les altres dues no en parlen, o millor dit, en parlen molt i no en fan cap pla per dur-les envant.

¿Què han aprovat per *prevenir* que no es facin tants de fems? Vostès saben que de cada quatre parts de fems, tres són d'emballatges inútils. Per què no han legislat absolutament res sobre aquest greu problema?

MONTUÏRERS QUE HAN DEIXAT PETJADA

(Ve de la pàgina anterior)

en els 8 primers capítols generals de la Congregació. Essent d'edat avançada fou assidu col·laborador de la revista "Vínculum", firmant amb el pseudònim d'"abuelito", ja que sobrepassava en molt l'edat de la resta dels congregants que hi escrivien.

Se'l pot considerar com un model d'escrupulosa observança; exigia amb energia i lamentava qualsevol relaxació. Apreciava molt la seva família i compartia amb els seus, moments d'expansió.

O. Arbona

Nota.- Ens proporcionaren les dades d'aquest article els Missioners dels Sagrats Cors i els esposos Pere Miralles-Catalina Arbona, nebots del ressenyat.

Què han aprovat per afavorir el reciclatge? "estar disposats al màxim?... bona voluntat?... això és tot?"

Srs del CIM, ¿per què no ens expliquen que el negoci més important i que generarà més doblers els pròxims anys és el dels residus sòlids urbans i la seva eliminació?

¿Per què no ens expliquen que durant els pròxims 25 anys només a Mallorca l'empresa concessionària preveu obtenir uns beneficis de 30.000 milions que *hauran de pagar nosaltres i per a més inri, la majoria se n'aniran a fora de Mallorca, a les butxaques d'engominats srs condes i sofisticades koplovits?*

Però a més de tot això, quina és la pretensió final del CIM? "concienciar" a poc a poc l'opinió pública dels diferents pobles perquè a l'hora de dur-hi els fems cremats acceptin el perill sense dir res? Ja s'han trobat amb la reacció dels pobles de Petra i Vilafranca. ¿Esperen començar per un poble suposadament més dòcil, per exemple el Coll de sa Grava a Montuïri?. ¿comencen a preparar el terreny perquè la gent no reaccioni com a Son Nuviet?

Un advocador com Son Nuviet, segons els informes de l'impacte ambiental fets per l'UPC, sols duraria dos anys. *Per què tenen tan amagat on pensen enterrar els fems a més de Son Nuviet?* A tots els pobles del Pla hi ha canteres abandonades... és a aquestes canteres on pensen enterrar-los?

A més, per què han previst enterrar els residus tòxics on menys fems produïm? Per què no els duen a les canteres de darrera Son Vida, per exemple? El que no pot esser és que els problemes originats majoritàriament per uns ciutadans els traslladin als ciutadans que menys els originen, perquè això és fomentar la irresponsabilitat col·lectiva i agreujar de cada dia més el problema.

¿No els pareix que la millor manera de conscienciar la gent i sense gastar cap duro en campanyes inútils que sols serveixen per escurar-nos les butxaques, és que es procuri que els problemes es resolguin on es creen?

Senyor Joan Verger i Pocoví, Senyors del CIM responsables de l'eliminació del R.S.U., recordin

No som el femer de Mallorca.

Coordinadora Son Nuviet

La comunitat cristiana de Montuïri celebra una jornada de germanor en el Puig de Sant Miquel

Una setantena de montuïrers que senten preocupació per les coses d'Església celebraren en el Puig de Sant Miquel el diumenge dia 26 de setembre una jornada de germanor. Hi havia gent de totes les edats, si bé predominaven les persones d'entre 28 i 40 anys, encara que hi havia un grup de joves de poc més de 16 anys i altres que ja són padrins.

La jornada esdevingué pràcticament en una assemblea, a la que hi participaren tots. Allà, en un ambient agradable, de feina i de festa, la jornada va discórrer amb el desig de compartir, de participar i d'agermanar. Els assistents es dividiren en quatre grups i cadascun estudiaren temes que afecten a la nostra comunitat.

Pel que fa a *assistència social* es va suggerir, entre altres, la conveniència de fer grups per visitar malalts, renovar el grup d'acció social, controlar les necessitats del poble, potenciar "Deixalles" (de tot tipus), associar-se per treballar conjuntament...

Respecte a la *litúrgia* es coincidí en la necessitat de fer que la gent participi més, que tothom canti, que es fassin més reunions d'assemblea, que hi hagi un monitor de cant, cercar nous lectors per a les misses...

Considerant la situació de la *catequesi* es va detectar que mancava gent nova com a catequistes, que la mateixa catequesi es prengui amb més serietat, que se cerquin catequistes joves i que aquests participin a cursos per a la seva formació...

I ja sobre *economia* es féu un repàs a les necessitats econòmiques de la parròquia, es demanà que es fasi pública la situació econòmica, tant d'ingressos com de despeses, ingressar ajudes mitjançant quotes, organitzar tombols per a necessitats concretes, fomentar una almoïna en rebre determinats sagraments...

Cal esmentar finalment que hi assistí el vicari episcopal i el rector solidari de Porreres i, per descomptat, el de Montuïri.

Succinta història dels nostres carrers - IV

El nom dels carrers de Montuïri a través de la història

Abans d'oferir una relació exhaustiva dels actuals carrers de Montuïri, convé donar una ullada general des del punt de vista de la història. I així veim que podem considerar dues grans etapes:

1ª etapa: Del 1300 fins al 1862. És a dir, des de la fundació de la nova pobla pel rei Jaume II (1300) fins a l'any en què són retolats els carrers (1862).

Els noms d'aquesta època són els que havien sortit espontàniament del poble, sense la intervenció del Consistori Municipal. Els carrers de Montuïri, d'altra banda, ni tan sols estaven retolats abans del 1862, encara que les cases estaven numerades d'ençà del segle XVIII.

2ª etapa: És a dir, des del retolament del carrers fins ara. Si bé dins aquesta etapa es poden considerar uns quants períodes.

El primer seria des de la retolació primera fins a la Dictadura de Primo de Rivera. Tot i que bona part dels noms naturals siguin respectats, comencen ja a aparèixer els noms imposats per l'Ajuntament, més o menys lligats als gusts i als interessos dels dirigents locals.

El segon, des de 1923 a 1931, és a dir, el temps de la dictadura de Primo de Rivera i els governs Berenguer i Aznar.

El tercer, del 1931 al 1936: la segona república. Es tracta d'un període en què es prodigaren els canvis de nomenclatura. D'un total de 50 se'n canviaren 13.

El quart, del 1936 al 1979. Inclou la dictadura del General Franco i el començament de la democràcia. El temps de la guerra civil (1936-1939) fou pròdigament en canvis de nom, com a mostra de l'esperit de l'època. Del 1939 al 1979 sols es posaren noms a carrers que s'obriren i a noves urbanitzacions.

I el quint, des del 1979 fins ara. Aquí cal fer constar que a la sessió del Consistori de 19 de juny de 1979 s'acordà la traducció dels noms dels carrers a la nostra llengua, la substitució del noms o símbols derivats de la guerra civil i la reintegració a la seva primitiva designació dels noms ja populars i tradicionals.

En el carrer de Baix encara resten algunes velles edificacions, ja que és un dels carrers que marcaven el perímetre de l'antiga pobla reial per la part de migjorn

Els carrers de Montuïri en l'actualitat

(Els anirem detallant en l'ordre en què apareixen en el padró de 1976)

1. Carrer d'Alexandre Rosselló

Es tracta d'un carrer inaugurat durant el mandat del batle Joan Ferrando, l'any 1930. El nom del carrer al·ludeix a Alexandre Rosselló, diputat a Corts del partit liberal de Mallorca.

2. Avinguda d'Es Dau

Es Dau és una urbanització que data de principis de l'any cinquanta, en terrenys que pertanyien a Son Rafel Mas. Els seus límits primitius formaven una figura quasi quadrada (per això se'n diu Dau) i eren el del camí del cementiri, el del camí Pelut, el del nucli de cases de sa Corona i el dels corral de les cases del carrer de Baix i del carrer de sa Trona. L'avinguda fou inaugurada el 24 d'agost de 1952.

3. Carrer de Baix

És un dels carrers més antics de la vila, un dels que marcaven el perímetre de l'antiga pobla reial per la banda de migjorn. Antigament se'n deia camí del carrer de Baix. Això surt a diversos ca-

dadres de la segona meitat del XVIII. L'any 1805 el trobam com a carrer del Paller. Oficialment figurava en els padrons com a calle Baja des de 1862 i ja des de 1979 com a carrer de Baix.

4. Carrer d'Es Cossiers

Aquest carrer apareix per primera vegada en el padró de 1888. Al principi era un carreró que no passava. Més tard esbucaren una casa que donava al carrer des Pou del Rei i així es pogué comunicar amb aquest carrer. Ha tengut diversos noms: l'any 1888 se'n deia Travessia de Ramon Llull, perquè es comunicava amb el carrer de Ramon Llull. A partir de 1930 passa a ser carrer de Bernat Amer, nom d'un dels caps del partit liberal a Mallorca, el qual té també dedicat un carrer a Palma. Popularment també li han dit carrer d'en Rapinya i carrer de sa Porcella, segons diuen, perquè quan obriren aquesta travessia se'n menjaren una. A partir del 19 de juny de 1979 figura amb el nom de carrer d'Es Cossiers.

(Continuarà)

Joan Miralles i Monserrat

Gloses a balquena

A don Onofre Torres

Jo em sent montuïrer,
som del poble un emigrat,
però mai he abandonat
la idea que tomaré.

Del poble vaig emigrar,
no vaig sortir de la terra,
a dona i a fills don guerra
per aviat regressar.

Don Nofre jo he llegit
a damunt la *Bona Pau*,
i veig que content estau,
segons el que ha escrit.

M'agrada col.laborar,
callant sempre, sense fressa,
li don telèfon i adreça,
per si el cas em vol cridar.

Miquel Mas Arbona

Animeta viatgera

A Francisca M^a. Campins Adrover
(Projecte "Huamachuco 93")

Animeta viatgera
oronella migratòria:
tu no saps el que t'espera
abans d'arribar a la glòria.

Jo no te vull espantar,
ni veig en tu covardia,
només Déu pot compensar
tant d'amor com tu vols dar,
si pots, Francisca Maria.

Res fassis sense pensar,
escolta sa veu de Déu,
segueix recte el camí teu
vés allà on has d'anar.

Si t'agrada viatjar,
això és perquè Déu ho vol;
viatjant pots dur consol
a llocs a on no n'hi ha.

Ta mareta plorarà
però de goig, no de dol,
sempre que et veurà arribar.

Antònia Adrover "Manxes"

*Na Francisca M^a és una néta d'un germà
d'Antònia Adrover, que dia 5 de setembre
passat arribà a Mallorca des de Perú, on era
tutora d'infants dins la selva peruana.*

Noces d'or

De Bartomeu Adrover Roig i
Maria Salvà Rado

Homenatge an es germans
que avui fan ses noces d'or,
no crec poder-les fer jo,
encara em falten deu anys.

Cinquanta anys fa d'aquell dia
que per la gràcia de Déu
es va casar na Maria
amb el meu germà Tomeu.

Cinquanta anys junts heu estat,
passant pena i alegria
i fins aquí heu aguantat
lo que vos ha dat sa vida.

Mig segle ha passat, germans,
d'aquell dia ja llunyà:
mirau ara quants n'hi ha,
més que no n'hi havia abans.

Un fill teniu i tres filles,
gendres, néts i una nora;
passau anys, mesos i dies
pensant amb ells a tota hora.

Quants dels que varen venir
an es vostre casament,
avui ja no són aquí,
però els tenim present,
crec que per tot es fa així.

Estam junts per celebrar
des germans ses noces d'or;
per tots plegats i per jo,
a Déu deman de bon cor,
molts d'anys més poguem tomar.

Antònia Adrover Roig

A na Maria Mesquida "Rabent"

Maria, molts d'anys Maria,
Déu te don un bon camí:
sempre mos puguis servir
com mos serveis cada dia.

De sa teva companyia
sé ben cert que és s'alegria
de tots es que som aquí:
si mai vols res d'en "Parrí"
amb gust et voldrà servir,
tant en sa nit com de dia.

Miquel Massanet "Parrí"

A un que passava

No pretenc de glosador
perquè mai ho som estat;
som un aficionat,
sempre en el món m'ha agradat
poder fer una cançó.

N'he fetes de tot color
sempre usant sa bondat,
si en tenc cap d'agraviat
de tot cor deman perdó,
voldria amb clara raó
també quedar perdonat.

Miquel Massanet "Parrí"

Davant una abeurada

*(El conco Pere "Pollo", ja difunt, tenia
una abeurada devora sa caseta. No hi anava
cap aucell. Damunt l'era de Son Maiol li féu
aquesta:)*

Posau aigua a s'abeurada
per abeurar ets ocellons,
que n'hi van a perfellons.

Posaria missions
que en 'gafareu dos milions
amb sa primera tirada.

Miquel Massanet "Parrí"

No sé glosar

L'amo en "Parrí": vos sabeu
que gloses jo no en sé fer,
per això vos he mester,
perquè feis un bon paper
per aquí i per tot arreu.

Vos, en glosar, vos lluiu,
ningú ombra vos pot fer:
glosau sempre així de bé;
ja sabeu que tomaré
tant en s'hivern com s'estiu.

Onofre Arbona

Contesta

Quin temps heu hagut mester
per fer aquesta cançó?
Si fóssiu bon glosador
no hagués sortida tan bé,
quan jo de qui l'any que ve
empleant tot lo que sé
no hagués sortida millor.

Miquel Massanet "Parrí"

Aquest mes comencen la lliga els infantils, benjamins i els dos equips de futbol-7 **Golejada del Montuïri al Ciutadella en III divisió**

En 5 partits els cadets han encaixat 25 gols

Aquest mes d'octubre, tots els equips de futbol montuïrers ja es trobaran en competició oficial. Començaran la seva lliga, els infantils de futbol, els benjamins del Torneig del Consell Insular, els benjamins de futbol-7 i els veterans de futbol-7

L'equip de III divisió ha experimentat les baixes de Joan Barceló, per motius laborals, i de Pasqual, per dificultats a l'hora d'entrenar-se. Ha fitxat el davantier González, provinent del Platges de Calvià

Els resultats corresponents al passat mes de setembre han estat els següents:

Cadets

Ramon Llull d'Inca, 7 - Montuïri, 0
Montuïri, 0 - Poblense, 7
Badia Cala Millor, 3 - Montuïri, 2
Montuïri, 3 - Patronat, 2
Montuïri, 0 - Avance Artà, 6

Juvenils

Parròquia Ramon Llull, 3 - Montuïri, 1
Montuïri, 1 - Arenal, 0
Platges Calvià, 3 - Montuïri, 1
Montuïri, 3 - Cardassar, 1

III divisió

Montuïri, 0 - Ferriolense, 0

Primer partit de lliga en el reingrés a la III divisió, després de sis anys a I Preferent. El camp "Es Revolt" va registrar una gran entrada amb molts de seguidors de Son Ferriol. Es va estrenar la cabina radiofònica, una de les millors de l'illa. El resultat va ser just amb dos equips que lluitaren molt des del primer moment.

Alaior, 3 - Montuïri, 2

A causa dels nou gols rebuts per l'equip menorquí dins l'Atlètic Balears, pensàvem que el Montuïri puntuaria. No fou així ja que als 7 minuts inaugurava el marcador el conjunt local i marcava el 2-0 als 32 minuts. A la segona part, Cantos acurçà diferències. En els deu minuts darrers, l'Alaior marcava el 3-1 i, a tres minuts del final, Sampol de penal establia el definitiu 3-2.

Montuïri, 5 - At. Ciutadella, 1

Extraordinari encontre del Montuïri que, des del primer moment, va impri-

El Montuïri tal com feu la presentació en el primer partit del reingrés a la III Divisió

mir al joc una projecció atacant que va ser afavorida per la fluixa actuació de la retaguardia visitant. El pressing a tot terreny, la màgia i autoritat dels quatre centrecampistes locals i la gran velocitat dels homes de Miquel Magaña, possibilitaren una sonada victòria. Els gols del Montuïri foren marcats per Bussi, Lluís, Cantos i Sampol (2). La primera part acabà en 4-0.

Platges de Calvià, 2 - Montuïri, 1
Amb el Montuïri, el Platges de Calvià

aconseguí la primera victòria. Un partit on destacà el gran nombre de targetes que va mostrar l'àrbitre. El gol aconseguit pel golejador Sampol als 14 minuts inaugurava el marcador i feia cobrar esperances als montuïrers. La primera part acabà en empat i quan aquest ja es donava per bo, el Platges logrà la victòria definitiva. I això que els nostres feren mèrits per empatar, com a manco, en un partit que dominaren a ratxes.

Biel Gomila

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

La Fira de Caça, ajornada

Als estants coberts de la fira de 1988 s'hi instal·laren 25 expositors. Aleshores el seu pressupost fou de sis milions

La Fira Nacional de Caça del Pla de Mallorca que s'havia de celebrar per primera vegada, del passat 16 al 19 de setembre a Montuïri, fou ajornada davant les dificultats de finançació a causa de la poca participació d'expositors interessats en concórrer-hi.

Com se sap, aquesta fira fou convocada per la Mancomunitat del Pla de Mallorca i tècnicament l'havia d'organitzar IFEBAL (Institut Ferial de Balears) amb la participació de la Conselleria d'Agricultura i la Federació Balear de Caça.

Ja s'havien interessat per aquesta fira sectors comercials de la Península i de l'estranger. Però, tota vegada que les quotes que s'havien establert foren considerades massa altes, molts d'expositors optaren per no participar-hi. Ara bé, aquesta fira en un principi no ha estat suspesa definitivament.

Per altra part estava previst la celebració de tota una sèrie d'actes a l'entorn d'aquesta fira de caça, com eren conferències sobre cinegètica, exposicions d'armes, jornades gastronòmiques a restaurants als voltants de Montuïri, promoció de l'agroturisme...

De moment, tot ha quedat en projecte a l'espera de veure si la seva finançació és possible i organitzar-la més endavant.

De totes maneres, la fira anual que al nostre poble té lloc el primer diumenge

de desembre, continuarà fent-se en les mateixes condicions.

Montuïrers a Lluc

Un any més, Montuïri va participar a la "XV Pujada a Lluc de la Part Forana". Uns cent cinquanta montuïrers varen partir a les tres del matí del dia 12 de setembre en autocar fins a Inca i d'allà a Lluc a peu. Per altra part, vint-i-un agosarats i agosarades feren el recorregut des de Montuïri d'on sortiren el dissabte vespre.

Quan arribaren a Inca es varen agrupar amb la resta de caminants vinguts del

El canal 37 TV arriba a Montuïri

La gerència de Canal 37 TV ens comunica que el senyal ja arriba a Montuïri. Des de mitjan mes de maig –quan es va instal·lar a Alfàbia– la imatge del "37" pot sintonitzar-se a la freqüència 37 de UHF. La programació del Canal –amb més de 20 hores setmanals de producció pròpia– conforma una variada oferta que ens acostarà al món dels esports, el cinema, la cultura, la música, les entrevistes i tots aquells esdeveniments que afecten la nostra illa.

Les emissions s'inicien, de dilluns a divendres, a les 21 h. i finalitzen sobre les 0,30 h. Al dia següent es repeteixen els programes a partir de les 18 h. i els dissabtes a partir de les 11 h. Els diferents espais i el seu horari d'emissió es poden consultar diàriament a les pàgines de TV d'alguns diaris de Ciutat.

Raiguer, Llevant i Es Pla. El qui havien anat a peu des de Montuïri ja eren a dalt a les sis del matí i els d'Inca, entre les set i les vuit. A Lluc, com feren els altres pobles, Montuïri va presentar les seves ofertes a la Mare de Déu, una canastra amb diferents classes de cereals.

Amb l'excepció del primer any, Montuïri ha participat en totes edicions anteriors d'aquesta "Pujada a Lluc de la Part Forana" que, com sempre, es va desenvolupar dins un ambient de simpatia, amistat i alegria.

RESTAURANT
ES DAU

Cuina internacional
Plats mallorquins
Menjador
Piscina
Terrassa
Fàcil aparcament
Preus econòmics

.....
Avda. Es Dau, s/n Telf. 64 62 80
Montuïri (Mallorca)

Temps passat

25 anys enrera

Octubre de 1968

Magatzem de butà

A la sessió del 8 d'octubre de 1968 l'Ajuntament acordà autoritzar a Bernadí Marimón Pizà la instal·lació d'una indústria d'emmagatzament de botelles de "Gas Butano Propano de 2ª categoria" a Son Collell.

50 anys enrera

Octubre de 1943

Donatiu o pagament

Aquest mes varen ingressar a les arques municipals 384 pessetes que en concepte de donatiu féu Mateu Cerdà Verd per haver utilitzat el pati (conegut pere Sa Carnisseria) que hi havia darreta la Casa de la Vila, per haver-hi celebrat allà les berbenes de les festes de Sant Bartomeu. (Durant bastants d'any aquest fet fou molt normal).

100 anys enrera

Octubre de 1893

Nou secretari

Degut a la malaltia del seu cunyat, Joan Manera Mateu presentà la dimissió com a secretari de l'Ajuntament. Per substituir-lo la Corporació a la sessió del 24 d'octubre de 1893 va acordar nomenar amb caràcter interí Maties Manera Verger.

Poema

Camí de carro

Enmig del camí encorbat
hi ha d'herba, dues retxes;
i el sembrat al costat
que creix, fent tires verdes.

Els carros transitant
van al camp a conrar,
amb les eines portant,
fermat, darrera, el ca.

Els bassots del camí
qual miralls ben lluents
on els arbres d'aquí
s'hi reflecten tots plaents.

Catalina Sastre Pericàs

Demografia

Setembre de 1993

Naixements

Dia 21.- Macià Joan Manera Beltran,
fill de Joan i de Catalina.
Dia 26.- Miquel Àngel Sansó Arbona,
fill d'Antoni i de Margalida

Defuncions

Dia 1.- Catalina Prohens Oliver "de Sa Mata", viuda de 82 anys.
Dia 4.- Catalina Amengual Socias "Xoroi", casada de 64 anys.
Dia 7.- Antoni Oliver Amengual "Xorri", casat de 88 anys.
Dia 20.- Gaspar Mesquida Garau "Magall", fadrí de 23 anys.

Telèfons d'interès

Urgències mèdiques	0 61
Creu Roja	64 61 86
Apotecaria	64 61 09
Consultiu mèdic	64 64 00
PAC (Vilafranca)	56 05 50
Metge Ortiz	64 64 05
Manescal	64 60 30
Escola Pública	64 60 40
Menjador 3ª Edat	64 60 52
Local Pesones Majors	64 65 66
Local Jove	64 65 15
Camp de futbol	64 66 00
Bona Pau	64 66 39
Ràdio Murta	64 63 10
Cooperativa Agrícola	64 61 00
Cambra Agrària	64 60 80
Parròquia	64 60 20
Ajuntament	64 60 29
Guàrdia Civil (Algaida)	66 51 05
Guàrdia Civil Urgències	0 62
Bombers Palma	20 88 11
Bombers Manacor	55 00 80
Correus	64 61 68
Puig de Sant Miquel	64 63 14
GESA Campos	65 00 00
"La Caixa" (Pensions)	64 60 10
"Sa Nostra"	64 63 11
Banca March	64 60 55
Societat Columbòfila	64 62 51
Banda de Música	64 65 50
Societat de Caçadors	64 62 62
Notaria Porreres	64 72 99

Pluviòmetre

Setembre de 1993

Dia 4	8'60 litres m2
Dia 8	0'20 "
Dia 9	1'40 "
Dia 19	18'80 "
Dia 22	16'80 "
Dia 23	32'40 "
Dia 24	0'90 "
Dia 27	6'20 "
Total	85'30 "

Noces d'argent

18 Octubre 1968

Bartomeu Mas Arbona "Saio" amb Catalina Cerdà Verger "Tec".

19 Octubre 1968

Bartomeu Arbona Verger "Quelet" amb Francisca Ginard Sampol "Manescal".

30 Octubre 1968

Joan Sastre Roca "Petré" amb Margalida Fullana Jaume "Galiana".

Cuinar en casa

Magdalenes

Ingredients

200 gms. de sucre
150 gms. de mantega
200 gms. de farina de força
4 ous
1 llimona ratllada
1/2 paquet de "Canario"

Elaboració

Es mescla el sucre amb els vermells d'ou; hi afegim la mantega, la farina amb el llevat i la llimona ratllada. Una vegada ben mesclat, hi afegim els blancs d'ou a punt de neu. Amb aquesta pasta reomplim les càpsules de paper sols fins a la meitat, i es posen al forn.

*Francisca Miralles Sastre
"Cas Manescal"*

CALENDARI PASTORAL

Parròquies solidàries
d'Algaida, Montuiri, Porreres i Sant Joan

CURS 1993-94

Calendari pastoral

El calendari pastoral per al curs 1993-94 de les quatre parròquies solidàries és a la disposició de tothom que vulgui. Es pot recollir a les tauletes de la parròquia o bé a la rectoria.

Horari de misses

A partir d'ara i mentre duri l'horari d'hivern, les misses dels dies feiners (dilluns, dimecres i divendres; cal recordar que dimarts i dijous no n'hi ha) seran a les 19'30. Els funerals, a les 20, com també les misses vespertines dels dissabtes i diumenges. L'hora de la missa del diumenge matí canvia respecte a la de l'any passat: serà a les 12 per poder combinar amb la de la parròquia de Sant Joan.

Procés de fe per a joves

El proper dia 2 d'octubre amb la Vetla de Lluc comença l'acompanyament dels joves en el seu procés de fe. A partir d'aquí ens anirem trobant periòdicament els dissabtes horabaixes i alguns altres dies de convivència o sortides.

Catequesi infantil

El dimecres 13 d'octubre iniciarem la catequesi familiar per als qui es preparen per al sagrament de la comunió i la catequesi de la segona etapa o post-comunió.

Catequesi familiar

Per a tots els pares i mares que apunten els seus fills per primera vegada a la catequesi com els que ja començaren el

Sagrament del baptisme

L'escrit que oferim seguidament conté un resum de la normativa pràctica sobre la petició i l'acceptació del baptisme. Preté oferir les orientacions pastorals per al baptisme d'infants que la nostra Diòcesi té establertes des de l'any 1988.

En números següents de Bona Pau continuarem publicant la resta d'aquesta normativa i la dels altres sagraments, per tal d'estar informats i actualitzats respecte a la seva importància per a la vida cristiana, així com també la responsabilitat personal i eclesial que hi ha a l'hora de demanar-los i rebre'ls.

LA INICIACIÓ CRISTIANA, VUI**La missió de l'Església**

Per voluntat de Jesucrist, la missió fonamental de l'Església és predicar l'Evangelí a tots els homes, batiar i comunicar el do de l'Esperit als qui han cregut, aplegar-los en la fracció del pa i ensenyar-los a guardar tot allò que ens manà el Fill de Déu. Això ho aconsegueix l'Església sacramentalment amb els tres signes, anomenats per tradició catòlica, d'iniciació cristiana: baptisme, confirmació i primera participació a l'Eucaristia.

La iniciació en la fe, avui

Perquè han canviat i estan canviant profundament les condicions socio-culturals del món en què l'Església aconsegueix la seva missió, avui se li presenta la tasca urgent de replantejar com ha d'iniciar en la fe i en els sagraments de la fe els qui han de ser deixebles de Crist; com, en definitiva, s'ha d'autoconstruir ella mateixa per ésser sagrament de salvació per al món. Hi és en joc la mateixa identitat de l'Església, la seva presència en la societat, la identitat del ser cristià.

Inèrcia i pressions per seguir batiat els infants

Encara que molts de pares no se confessin personalment creients i no practiquen, continuen demanant el bateig dels seus fills: per inèrcia o rutina, per pressions socials o familiars. El bateig esdevé aleshores una celebració familiar del naixement. Hi ha sovint una confusió entre imposició de nom i bateig, certificat de naixement i de baptisme.

(Continuarà)

curs passat, iniciarem la catequesi familiar a partir del 15 d'octubre.

Campanya de roba usada

Els qui tinguin roba usada que ja no els serveix, convé que no la tirin. L'Associació de la lluita contra el Càncer la vendrà a recollir. Tota la que se'n pugui dur servirà per vendre-la o reciclar-la. I els doblers que en puguin treure serviran per a la lluita contra la malaltia del càncer. Es poden recollir a la rectoria unes bosses a posta per aquest fi. Quan es tinguin plenes de roba, es poden depositar a la portassa on habitualment s'hi deixen les coses per "Deixalles" (Carrer Quintana). Però, *atenció*: es prega que sien depositades entre els dies 16 i 22 d'octubre per tal que la roba no es faci malbé. Si s'avisava, a partir dels dies 18 al 22, es passarà a recollir-la pels domicilis.

DOMUND

El proper dia 17 d'octubre és el DOMUND. La col·lecta d'aquest dia servirà per desenvolupar les labors que fan els missioners/res al Tercer Món. Siguem solidaris amb els més necessitats!

Formació per a responsables i catequistes

Dimarts, 19 d'octubre, a Algaida, Mn. Francesc Ramis ens parlarà de "La Fe dins l'antic Testament". Serà a la rectoria a les 21 hores.

**Assemblea d'inici de curs
Zona IV**

La nostra zona pastoral reunirà, a l'església parroquial de Porreres el proper dia 22 d'octubre a les 20'30 hores, tots els cristians dels pobles voltants per començar tots plegats l'inici d'aquest nou curs. És molt encoratjador trobar-nos de distints punts amb altres persones que comparteixen les mateixes inquietuds cristianes. Per això vos animam a participar-hi per fer trobada, pregària i festa.

Celebració comunitària de la penitència

El dimarts, dia 26 d'octubre, a l'església parroquial, tindrem la celebració de la reconciliació amb motiu de Tots Sants.

Nofre Torres, Rector